NUMER SPECJALNY.

DZIENNIK ZARZĄDU M. RADOMIA.

Numer sprawozdawczy poświęcony działalności Zarządu Miejskiego w r. 1924.

Zakłady Drukarskie Sejmiku Radomskiego i S-ki.

NUMER SPECJALNY.

DZIENNIK ZARZĄDU
M. RADOMIA.

Numer sprawozdawczy poświęcony działalności Zarządu Miejskiego w r. 1924.

NUMER SPECJALNY.

DZIENNIK ZARZĄDU M. RADOMIA.

Numer sprawozdawczy poświęcony działalności Zarządu Miejskiego w r. 1924.

Zakłady Drukarskie Sejmiku Radomskiego i S-ki.

SŁOWO WSTĘPNE.

W zrozumieniu koniecznej potrzeby posiadania rocznych sprawozdań, wyczerpujących wszystkie przejawy życia samorządowego i zawierających przegląd prac władz miejskich — po raz pierwszy oddajemy do rąk Obywateli miasta Radomia sprawozdanie z działalności Zarządu miasta za rok 1924, ujęte w specjalny numer „Dziennika Zarządu miasta Radomia".

Jakkolwiek I-sze sprawozdanie nie jest, w rozumieniu naszem, całkowitem odbiciem wszystkich momentów działalności Zarządu miasta, to jednak — zawierając główne zamierzenia i poczynania władz miejskich w roku 1924 — stanowić ono będzie źródło informacyj dla tych wszystkich, krórzy interesują się sprawami miejskiemi.

Dział, traktujący o podatkach miejskich, dochodach i wydatkach sum komunalnych (Wydział Skarbowy), został opracowany nadzwyczaj szczegółowo i dać może obfity materjał osobom, interesującym się stroną finansową działalności Zarządu miasta.

Dążeniem naszem będzie, aby sprawozdanie z działalności Zarządu miasta za rok 1925 żywo i w szczegółach odzwierciadlało poczynania i prace Zarządu w tym roku sprawozdawczym, który — ze względu na przeprowadzane roboty inwestycyjne — mieć będzie piękną kartę w historji miasta Radomia i stanowić będzie w przyszłości poważny czynnik w dziele rozwoju miasta.

REDAKCJA
„Dziennika Zarządu m. Radomia".

I.

RADA MIEJSKA.

I. Skład Rady Miejskiej.

W wyniku dokonanych w dniu 16 września 1923 roku wyborów, w skład Rady Miejskiej miasta Radomia weszły następujące osoby:

1) Z listy Nr. 1 „Żydowski Robotniczy Komitet Wyborczy".

Studnia Dawid

2) Z listy Nr. 2 „Polska Partja Socjalistyczna".

Całuń Tomasz
Gruszczyński Tadeusz
Grzecznarowski Józef
Hofman Adam
Jastrzębski Jan
Kelles-Krauzowa Marja
Kelles-Krauz Stanisław Dr.
Kramczyński Jan
Pac Władysław
Pawłowski Ludwik
Rybicki Leon
Trybulski Kazimierz
Wośko Jan

3) Z listy Nr. 3 „Zjednoczenie Rzemieślników i Drobnych Kupców".

Brylant Ludwik
Kotler Morduch

4) Z listy Nr. 4 „Ogólno Żydowski Związek Robotniczy w Polsce".

Landau Markus

5) Z listy Nr. 6 „Zjednoczone Stronnictwa Żydowskie".

Frenkiel Jechiel vel Hilary
Horowicz Mendel
Korman Szmul
Mulier Szymon
Rotenberg Abram Moszek
Zygman Nusyn

6) Z listy Nr 7 „Polski Narodowy Komitet Wyborczy".

Bielawski Jan
Domański Ignacy
Golczewski Ludwik
Jakaczyński Franciszek
Kwieciński Michał
Kulej Eugenjusz
Lasecki Marcin
Ławżel Ignacy
Majewski Jan
Niedźwiecki Witold
Paluszyński Jan
Przyłęcki Tadeusz
ks. Sykulski Kazimierz
Tałasiewicz Jan
Wroncka Stanisława

Wskutek różnych przyczyn, jak wybór na członków Magistratu, zrzeczenie się mandatów — od chwili ukonstytuowania się Rady Miejskiej do dnia 1 stycznia 1925 roku w wyżej podanym składzie osobowym Rady zaszły następujące zmiany:

1) Całuń Tomasz, wybrany na stanowisko Prezydenta miasta 9/X—923 r.
2) Grzecznarowski Józef wybrany na stanowisko Ławnika Magistratu 9/X—923 r.
3) Domański Ignacy „ „ „ Wiceprezydenta miasta 9/X—923 r.
4) Paluszyński Jan „ „ „ Ławnika Magistratu 23/X—923 r.

5) ks. Sykulski Kazimierz zrzekł się mandatu 24/X—1923 r.
6) Pawłowski Ludwik „ „ „ 29/III—1924 r.
7) Kazimierz Trybulski „ „ „ 29/III—1924 r.
8) Kramczyński Jan „ „ „ 1/IV—1924 r.
9) Lasecki Marcin „ „ „ 20/V—1924 r.

Na miejsce wzmiankowanych osób weszli do Rady Miejskiej następujący zastępcy:

Z listy Nr. 2 „Polskiej Partji Socjalistycznej".

1. Hofmanowa Apolonja
2. Kurabiewski Sylwester
3. Mazurkiewicz Juljan
4. Mulet Michał
5. Radoszyńska Zofja

Z listy Nr. 7 „Polski Narodowy Komitet Wyborczy".

1. Bielski Tadeusz
2. Paszkowski Jan
3. Pietrzykowski Stanisław
4. Wasilewski Zygmunt

II. Prezydjum Rady Miejskiej

Skład osobowy Prezydjum Rady Miejskiej w okresie sprawozdawczym był następujący: Prezes Rady — Marja Kelles-Krauzowa, zastępca — Zygmunt Wasilewski, sekretarze: r. r. Ludwik Brylant, Tadeusz Gruszczyński, Ignacy Ławżel, Władysław Pac i Jan Tałasiewicz.

III. Posiedzenia plenarne Rady Miejskiej.

W okresie sprawozdawczym Rada Miejska odbyła 20 posiedzeń plenarnych t. zn. po odliczeniu 10-ciu tygodni feryj letnich oraz 5-ciu tygodni przerw świątecznych, przeciętnie po jednem posiedzeniu na dwa tygodnie. Pozatem odbyło się w dniu 11 sierpnia 1924 r. uroczyste posiedzenie Rady Miejskiej z okazji wręczenia Pierwszemu Marszałkowi Polski—Józefowi Piłsudskiemu— dyplomu Honorowego Obywatela miasta Radomia.

Budżet Zarządu m. Radomia na rok 1924 był rozpatrywany na 4-eh posiedzeniach.

Porządek dzienny obejmował sprawy poruszone we wnioskach Magistratu lub radnych. Na 8-miu posiedzeniach Rady Miejskiej, oprócz innych spraw porządku dziennego, odbywały się wybory do stałych i czasowych Komisyj Radzieckich. Wyłoniono: 1) specjalną komisję, złożoną z 4-ch członków, dla rozdziału funduszów dla bezrobotnych, oraz 2) specjalną komisję z 8 członków w sprawie wystąpienia miasta ze Związku Spitalnictwa. Pozatem Rada miejska delegowała swoich przedstawicieli do Rady Szkolnej Miejskiej, do Komisji doradczej przy Państw. Urzędzie Pośr. Pracy (3 krotnie) i do Ministerstwa Pracy.

Posiedzenia Rady Miejskiej w okresie sprawozdawczym trwały ogółem 40 godz. 40 min., czyli przeciętnie czas trwania posiedzenia wynosił 2 godz. 2 min.

Obradom przewodniczyli:

Prezes Rady Miejskiej Marja Kelles-Krauzowa na 18 posiedzeniach w ciągu 35 godz. 25 min.

Zastępca prezesa Rady Miejskiej Zygmunt Wasilewski 3 na posiedzeniach w ciągu 5 godz. 15 min.

Z pośród radnych—sekretarzy asystowali oraz prowadzili listę mówców:

	L. Brylant	na 9	posiedzeniach
	T. Gruszczyński	„ 3	„
	I. Ławżel	„ 5	„
	W. Pac	„ 12	„
	J. Tałasiewicz	„ 9	„
	K. Trybulski	„ 1	„
zast. Prez. R. M.	Z. Wasilewski	„ 1	„

Protokuły posiedzeń plenarnych prowadził sekretarz Kancelarji Rady ś. p. St. Mach.

Ogólna liczba członków Rady Miejskiej, obecnych na posiedzeniach plenarnych i uroczystem wynosiła 695, przeciętnie więc lista obecnych wykazywała 33 członków, czyli 77 % ogólnej liczby (licząc 44 członków R. M.).

Największą ilość członków R. M., obecnych na zwyczajnych posiedzeniach R. M. - 37—wykazują listy obecności w dn. 24 czerwca i 26 czerwca, najmniejszą zaś—28—w dn. 22 stycznia i 23 grudnia.

W okresie sprawozdawczym listy obecności wykazują ogółem 227 nieobecnych, w tem usprawiedliwionych 86, nieusprawiedliwionych 141.

W dyskusji zabierali głos radni 433 razy, członkowie Magistratu zaś—134 razy.

W okresie sprawozdawczym uchwalono 104 wnioski zwykłe i 10 nagłych; zgłoszono 5 interpelacyj.

Uchwalone wnioski dotyczyły m. in. spraw:

w dziedzinie finansowej:

unormowania poborów członków Magistratu i pracowników miejskich, podatku od lokali, dodatków do opłat na wyrób i sprzedaż trunków, podatku od ładunków, podatku od psów, dodatku do podatku gruntowego, opłat od środków loko mocji, dodatku do podatku od spadków i darowizn, podatku od biletów wstępu na widowiska i zabawy, podatku od budynków, dodatku do podatków od spożycia, zużycia względnie produkcji, podatku na cele inwestycyjne, zaciągnięcia pożyczki 100.000 zł. na wykończenie łaźni, opłat kancelaryjnych, podatku od plakatów, szyldów i anonsów, podatku od broni palnej, zaciągnięcia pożyczki 500.000 zł. na inwestycje i pomoc dla bezrobotnych, specjalnych opłat drogowych, nabycia akcyj Banku Komunalnego za 3000 zł., podatku od placów niezabudowanych, opłat od kanalizacji miejskiej;

w dziedzinie pracy i opieki społecznej:

niesienia pomocy bezrobotnym, godzin otwarcia i zamknięcia zakładów handlowych, uregulowania wypłat bezrobotnym, urlopów pracowników miejskich.

w dziedzinie zdrowotności publicznej:

budowy łaźni,

w dziedzinie kultury i oświaty:

w sprawie kursów praktyczno-metodycznych, wprowadzenia w szkole średniej technicznej wydziału chemiczno-garbarskiego i nauki o maszynoznawstwie garbarskiem.

w srawach ogólnych i społecznych:

ofiarowania obywatelstwa honorowego Marszałkowi Józefowi Piłsudskiemu, zezwolenia na wzniesienie pomnika „Czynu Legjonowego“, daru im. Marji Skłodowskiej-Curie, nazwania jednej z ulic imieniem Henryka Sienkiewicza,

różnych:

przepisów o opłacaniu wpisów szkolnych za dzieci pracowników miejskich, regulaminu Rady Miejskiej, niedopuszczenia rozbiórki kościoła św. Trójcy, powołania Komisji kwalifikacyjnej dla pracowników miejskich, pragmatyki służbowej pracowników miejskich. umowy technicznej i finansowej na budowę kanalizacji, wodociągów, oraz rzeźni miejskiej.

IV. Komisje Radzieckie.

Komisja Regulaminowo-Prawna

1) Domański Ignacy
2) Gruszczyński Tadeusz,
3) Dr. Kelles-Krauz Stanisław,
4) Muljer Szymon,
5) Wasilewski Zygmunt,

Komisja Finansowo-Budżetowa.

1) Bielski Tadeusz,
2) Golczewski Ludwik,
2) Jastrzębski Jan,
4) Kramczyński Jan,
5) Kulej Eugenjusz,
6) Rotenberg Abram Moszek,
7) Zygman Nusyn

na miejsce Jana Kramczyńskiego, który zrzekł się mandatu, wybrany został do Komisji Finansowo-Budżetowej Władysław Pac na posiedzeniu w dn. 5/11—1924 r.

Delegacja Podatkowa.

1) Golczewski Ludwik,
2) Hofman Adam,
3) Studnia Dawid,
4) Wośko Jan.

Przedstawiciele do Rady Szkolnej m. Radomia

1) Kelles-Krauzowa Marja,
2) Frenkiel Jechiel vel Hilary,
3) Kwieciński Michał,
4) Pawłowski Ludwik.

zastępcy

1) Hofmanowa Apolonja,
2) Kramczyński Jan,
2) Kotler Morduch,
4) Ławżel Ignacy.

Członkowie Związku Szpitalnictwa.

1) Golczewski Ludwik.
2) Horowicz Mendel,
3) Dr. Kelles Krauz Stanisław.

Komisja Poborowa zwierząt pociągowych.

1) Jakaczyński Franciszek,
2) Majewski Jan,
3) Pac Władysław,
4) Rotenberg Abram Moszek.

Komisja Oświaty Pozaszkolnej.

1) Kelles-Krauzowa Marja,
2) Brylant Ludwik,
3) Hofmanowa Apolonja,
4) Dr. Mulierówna Ksawera,
5) Paluszyński Jan,
6) Wasilewski Zygmunt,
7) Wroncka Stanisława.

Komisja Spraw Ogólnych.

1) Gruszczyński Tadeusz,
2) Kotler Morduch,
3) Przyłęcki Tadeusz,
4) Tałasiewicz Jan,
5) Wasilewski Zygmunt.

Komisja Opieki Społecznej.

1) Kelles-Krauzowa Marja,
2) Domański Ignacy,
3) Korman Szmul,
4) Kramczyński Jan,
5) Niedźwiecki Witold,
6) Wroncka Stanisława.

Rada Nadzorcza Miejskiej Szkoły Rzemiosł.

1) Prezydent Całuń Tomasz.

Delegacja Techniczna.

1) Majewski Jan,
2) Mazurkiewicz Juljan.

Komitet Rozbudowy Miasta.

1) Bialski Rachmil,
2) inż. Brzozowski Stanisław,
3) Ekiert Wacław,
4) Gawłowski Stanisław,
5) Grzecznarowski Józef,
6) Kaczyna Stanisław,
7) inż. Pinno Alfons,
8) Przyłęcki Tadeusz,
9) Rotenberg Abram Moszek,
10) Szczawiński Roman,
11) Tennenbaum Eljasz,
12) Wierzbicki Stanisław.

Delegat do Rady Wojewódzkiej.

1) Prezydent Całuń Tomasz.

Komisja Szacunkowa podatku dochodowego.

Członkowie:

1) Grzecznarowski Józef,
2) Korman Szmul,
3) Majewski Jan.

Zastępcy:

1) Cieński Jerzy,
2) Dr. Kelles-Krauz Stanisław,
3) Kotler Morduch.

Komisja poboru cywilnego taboru samochodowego.

Przedstawiciele:

1) Bielski Tadeusz,
2) Rotenberg Abram Moszek.

Zastępcy:

1) Ławżel Ignacy,
2) Muljer Szymon,
3) Paszkowski Jan,
4) Trybulski Kazimierz.

Komisja Rewizyjna:

1) Brylant Ludwik,
2) Dr. Kelles-Krauz Stanisław,
3) Kulej Eugenjusz,
4) Wasilewski Zygmunt.

Frekwencja członków Rady Miejskiej

na posiedzeniach plenarnych w roku 1924.

Nr. porząd.	Imię i nazwisko członka Rady Miejskiej	DATA i NUMER POSIEDZENIA																					Ogółem
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	
		8/I	22/I	5/II	19/II	11/III	1/IV	3/IV	15/IV	29/IV	6/V	20/V	10/VI	24/VI	26/VI	11/VIII	9/IX	22/X	25/XI	4/XII	6/XII	23/XII	
1	Bielawski Jan	1	1	—	1	1	1	—	1	1	1	1	1	u	u	—	1	1	—	1	1	1	15
2	Bielski Tadeusz	—	u	1	1	1	1	u	-	1	u	u	1	1	1	—	—	u	1	—	u	—	9
3	Brylant Ludwik	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	21
4	Całuń Tomasz	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	u	1	1	1	20
5	Domański Ignacy	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	u	20
6	Frenkiel Jechiel	1	—	u	1	—	—	1	1	—	1	—	—	1	1	—	1	—	—	1	1	—	10
7	Golczewski Ludwik	u	1	1	—	1	1	1	1	1	1	—	u	1	1	—	—	1	1	1	1	u	14
8	Gruszczyński Tadeusz	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	21
9	Grzecznarowski Józef	1	1	1	1	1	1	1	u	u	—	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	18
10	Hofman Adam	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—	1	1	1	20
11	Hofman Apolonja	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—	1	—	1	1	—	—	1	u	—	1
12	Horowicz Mendel	1	—	u	—	1	u	1	1	u	1	u	—	1	1	—	1	u	1	—	1	—	10
13	Jakaczyński Franciszek	1	—	u	—	1	1	—	u	—	—	u	1	1	1	—	—	1	1	1	1	—	10
14	Jastrzębski Jan	1	1	1	1	1	1	—	1	1	1	1	—	1	1	1	1	1	1	1	1	1	19
15	Kelles-Krauzowa Marja	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	21
16	Kelles-Krauz Stan. Dr.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	21
17	Korman Szmul	—	1	1	—	1	—	—	—	1	—	1	1	1	1	1	1	—	1	1	1	1	14
18	Kotler Morduch	1	u	1	1	u	1	1	u	1	—	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—	—	15
19	Kramczyński Jan	1	1	1	1	u	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4
20	Kulej Eugenjusz	1	—	1	1	1	—	1	1	—	1	1	1	1	1	—	1	1	1	—	1	1	16
21	Kurabiewski Sylwester	1	—	1	1	1	1	1	—	1	—	1	1	—	1	1	—	1	—	—	1	1	14
22	Kwieciński Michał	1	1	1	1	1	1	u	1	1	u	1	—	1	1	1	1	1	u	1	1	1	17
23	Landau Markus	1	—	—	1	1	1	—	u	—	1	1	1	1	1	1	1	1	u	1	1	—	14
24	Lasecki Marcin	—	1	1	1	1	1	1	u	1	u	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7
25	Ławżel Ignacy	1	1	—	1	1	1	u	1	1	u	u	1	u	u	1	u	u	1	—	u	1	11
26	Majewski Jan	1	—	1	1	1	1	1	1		1	1	1	—	1	1	—	—	—	—		—	13
27	Mulier Ksawera	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	u	1	1	1	1	20
28	Mulier Szymon	1	1	1	1	1	1	1	u	u	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	19
29	Niedźwiecki Witold	u	u	u	1	1	u	1	1	1	1	1	—	1	1	—	1	1	1	1	1	u	14
30	Pac Władysław	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	21
31	Paluszyński Jan	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	21
32	Paszkowski Jan	1	—	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—	1	1	—	u	u	1	16
33	Pawłowski Ludwik	u	u	u	u	—		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
34	Przyłęcki Tadeusz	u	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—	1	1	1	1	—	1	18
35	Rodziewicz Wacław	1	u	1	1	1	1	1	1	u	1	1	1	u	u	1	u	u	1	1	1	u	14
36	Rotenberg Abram	1	—	1	—	1	1	1	1	1	1	—	1	1	1	—	1	1	—	1	1	u	15
37	Rybicki Leon	1	1	1	—	u	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	19
38	Studnia Dawid	1	1	1	1	1	—	1	1	1	—	1	1	1	1	1	1	1	1	1	u	1	18
39	Tałasiewicz Jan	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—	—	1	1	1	1	1	19
40	Trybulski Kazimierz	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—		—	—	—	—	-	—	—	—	—	3
41	Wasilewski Zygmunt	1	1	—	1	u	—	1	1	—	1	u	1	—	1	—	1	—	1	1	—	—	11
42	Wośko Jan	1	1	—	1	1	1	1	1	1	—	1	1	1	—	1	1	1	1	1	1	1	18
43	Wroncka Stanisława	u	—	—	—	u	u	—	u	—	—	—	—	—	—	—	-	1	—	1	u	1	3
44	Zygman Nusyn	1	u	1	—	u	1	—	u	1	—	1	1	1	1	1	1	1	1	u	1	1	14
	Mulet Michał	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	1	u	1	1	1	1	1	1	1	1	1	15
	Radoszyńska Zofja	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	1	u	1	u	1	1	1	1	1	—	—	12
	Mazurkiewicz Juljan	—	—	—	—	—	—	1	1	u	—	1	1	1	1	1	—	1	u	—	1	u	9
	Pietrzykowski Stanisław	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	u	1	1	—	—	1	1	1	1	1	7
		36	28	33	34	35	35	34	33	33	30	34	33	37	37	29	33	34	31	35	33	28	695

II.
MAGISTRAT.

Wybrany przez Radę Miejską miasta Radomia, na posiedzeniu w dniu 9 października 1923 roku, Magistrat składa się z 6 członków:

Prezydenta miasta — Tomasza Całunia
Wiceprezydenta — Ignacego Domańskiego
Ławników: Józefa Grzecznarowskiego
Dr. Ksawery Mulierówny
Jana Paluszyńskiego
Wacława Rodziewicza.

Z pośród wzmiankowanych ławników — ławnikiem decernentem Magistratu jest Wacław Rodziewicz, pozostali zaś 3 ławnicy biorą udział jedynie w posiedzeniach Magistratu.

Zgodnie z uskutecznionym — na zasadzie art. 54 Dekr. o samorządzie miejskim — na posiedzeniu Magistratu w dniu 13 października 1923 r. podziałem prac, Prezydent miasta jest kierownikiem Wydziałów: Prezydjalnego, Skarbowego i Budownictwa; Wiceprezydent miasta — Administracyjnego oraz Zdrowia Publicznego i Opieki Społecznej; ławnik decernent zaś—Gospodarczego i Oświatowego.

W roku 1924 żadne zmiany w składzie osobowym członków Magistratu nie zaszły.

Działalność Magistratu

W roku 1924 Magistrat odbył 98 posiedzeń plenarnych, na których powzięto 1868 uchwał, zatwierdził 102 rachunki i przyjął do wiadomości 39 komunikatów. Przeciętnie na każdem posiedzeniu powzięto 19 uchwał. W każdym tygodniu odbyło się przeciętnie po 2 posiedzenia Magistratu, a każde posiedzenie trwało $2^1/_2$ — 3 godziny. Z poniżej zamieszczonego zestawienia (tablica Nr. 1) wynika, że praca Magistratu w ciągu ostatnich 5 miesięcy roku była wzmożoną i spowodowaną została rozpatrywaniem budżetu na rok 1925 oraz wydzierżawianiem na rok 1925 objektów miejskich.

Z tablicy Nr. 2 wykazującej ilość spraw, zgłoszonych przez poszczególne wydziały na posiedzenia Magistratu, wynika, że najwięcej spraw (30,72%) zgłosił wydział Skarbowy (łącznie z członkami Magistratu), najmniej zaś wydział Oświatowy (0,04%).

Rodzaj spraw, rozpatrywanych przez Magistrat w roku 1924, uwidocznia tablica Nr. 3.

TABLICA Nr. 1.

Statystyka posiedzeń i uchwał Magistratu w roku 1924.

	Styczeń	Luty	Marzec	Kwiecień	Maj	Czerwiec	Lipiec	Sierpień	Wrzes.	Paźdz.	Listopad	Grudzień	Ogółem
1. Ilość posiedzeń Magistratu.	8	8	7	7	8	8	8	9	9	8	9	9	98
2. Ilość powziętych uchwał. .	156	125	120	133	126	150	143	184	179	181	179	192	1868
3. Ilość zatwierdzonych rachunków	8	1	6	7	4	5	8	11	8	8	16	16	102
4. Ilość przyjętych do wiadomości komunikatów . . .	5	4	1	3	3	2	3	3	3	2	6	4	39

TABLICA Nr. 2.

Ilość spraw, wniesionych przez poszczególne Wydziały na posiedzenie Magistratu w roku 1924.

	Stycz.	Luty	Marzec	Kwiec.	Maj	Czerw.	Lipiec	Sierp.	Wrzes.	Paźdz	Listop.	Grudz.	Ogółem
Wydział Prezydjalny .	37	23	18	38	25	31	21	32	29	32	18	41	345
„ Administrac. .	16	12	28	15	12	17	9	20	14	14	21	11	188
„ Skarbowy .	62	43	32	28	29	32	21	41	48	51	48	67	502
„ Gospodarczy	16	11	14	8	15	10	20	14	25	16	24	13	186
„ Budownictwa	8	10	10	19	19	34	48	49	31	41	28	31	328
„ Oświaty . .	4	3	2	1	9	11	3	11	5	7	19	16	91
„ Zdrowia i Op. Społecznej .	14	23	16	24	17	15	21	17	27	20	21	13	228
	156	125	120	133	126	150	143	184	179	181	179	192	1868

TABLICA Nr. 3.

Rodzaj spraw, rozpatrywanych przez Magistrat w roku 1924.

	1 kwart.	2 kwart.	3 kwart.	4 kwart.	Ogółem
Sprawy personalne	48	48	57	59	212
„ podatkowe	102	70	99	142	413
„ finansowe i budżetowe . .	36	28	14	29	107
„ społeczne	12	1	9	14	36
„ sanitarne	13	21	27	16	77
„ inwestycyjne	10	15	39	33	97
Sprawy opieki społecznej, wydawanych stałych i jednorazowych subsydjów i sprawy pokrywania kosztów kuracji za niezamożnych obywateli miasta Radomia	32	41	42	41	156
Sprawy zaciągania pożyczek na uruchomienie robót dla zatrudnienia bezrobotnych i wydawania bazrobotnym zapomóg	13	4	3	—	20
Dzierżawa przedsiębiorstw miejskich i opłata za używanie miejskich zakładów i objektów	21	14	15	28	78
Różne	114	167	201	190	672
Komunikaty i rachunki	25	26	38	52	141
Ogółem . .	401	409	506	552	1868

Do ważniejszych rozpatrzonych i uchwalonych przez Magistrat spraw należą:

W I-szym Kwartale 1924 roku: 1. Rozpatrzenie i przyjęcie przepisów o opłacaniu wpisów szkolnych za dzieci pracowników miejskich; 2. obliczanie pensyj pracowników miejskich; 3. reorganizacja wydziału Gospodarczego; 4. organizacja ulicznej sprzedaży przez inwalidów wyrobów tytuniowych; 5. zaciągnięcia pożyczki w wysokości 5 miljardów na zakup artykułów pierwszej potrzeby; 6. przyjęcie budżetu miejskiego na rok 1924; 7. przyjęcie statutu o poborze podatku od osób, utrzymujących służbę domową; 8. uzupełnienie przepisów wykonawczych do statutu o podatku od gruntów niezabudowanych; 9. przyjęcie memorjału o uprawnieniu miast do pobierania opłat na rzecz kas miejskich od paszportów zagranicznych; 10. ustalenie wysokości opłat za zaświadczenia wydawane przez wydział Skarbowy do paszportów zagranicznych; 11. rozpatrzenie i przyjęcie statutu o podatku od placów budowlanych; 12. przyjęcie wniosku w sprawie pobierania na rzecz Kasy Miejskiej 10% dodatku do państwowego podatku od spadków i darowizn; 13. zwaloryzowanie opłat rogatkowych, podatków i opłat miejskich; 14. przyjęcie wniosku w sprawie pobierania na rzecz Kasy Miejskiej dodatków do wszystkich państwowych podatków od spożycia, zużycia, względnie produkcji; 15. przyjęcie statutu o podatku na rzecz Kasy Miejskiej od placów budowlanych; 16. przyjęcie statutu o podatku na cele inwestycyjne; 17. zakup 25 akcyj Banku Polskiego; 18. wprowadzenie poprawek do statutu o podatku od budynków na terenie m. Radomia; 19. przyjęcie statutu o opłatach od środków lokomocji; 20. przyjęcie statutu o podatku od zbytkownych środków lokomocji; 21. ustanowienie nowej tabeli opłat egzekucyjnych; 22. urządzenie targowicy dla zwierząt; 23. ustalenie wysokości opłat za asenizację; 24. ustalenie opłat za prawo wstępu do rzeźni miejskiej; 25. sprawa sporządzenia planu gospodarstwa leśnego; 26. zwaloryzowanie opłat za rozlepianie afiszów; 27. ustalenie sposobu obliczania czynszu komornianego za lokale szkół powszechnych; 28. przyjęcie wniosku w sprawie lepszego zużytkowania lokalu, zajętego na Ochronę przy ulicy Lubelskiej Nr. 89; 29. zastosowanie środków zapobiegawczych przeciw szerzeniu się w Ochronie przy ul. Lubelskiej N . 89 trachomy u dzieci oraz jej leczenie; 30. przyjęcie wniosku podwyższenia udziału miasta Radomia w Stowarzyszeniu p. n. Kolonja Lecznicza Dziecięca im. Dr. Brudzińskiego przy zdroju w Busku; 31. zmiana brzmienia niektórych artykułów statutu o podatku od lokali; 32. zaprojektowanie nowych nazw ulic w Radomiu; 33. ustalenie opłat za czynności czyściciela; 34. podwyższenie opłat targowych, za afisze, asenizację i w rzeźni miejskiej; 35. wybór miejsca na budowę domów dla pracowników miejskich; 36. przyjęcie projektu przepisów, dotyczących urządzenia i utrzymywania chodników w mieście Radomiu; 37 przyjęcie kosztorysu na roboty ziemne, przewidywane na miejskim folwarku Koniówka; 38. przyjęcie kosztorysu na remont parkanu przy Starym Ogrodzie od strony ulicy Mlecznej; 39. udział miasta w utrzymywaniu przychodni dla wenerycznie chorych; 40. zakup bielizny dla 25 dzieci, oddanych przez Magistrat do Domu Sierot pod wezwaniem św. Antoniego; 41. nabycie węgla dla szkół powszechnych; 42. podjęcie zabiegów o przekazaniu miastu przez Rząd budynku łaźni; 43. przyjęcie przepisów o urlopach pracowników miejskich; 44. przeprowadzenie likwidacji lombardu miejskiego i umieszczenie zastawów w Kasie Miejskiej; 45. przyjęcie projektu przerobienia stajni „Mlecznej“ na lokale mieszkalne.

W II-gim Kwartale 1924 roku: 1. Przyjęcie memorjału w sprawie zabezpieczenia emerytalnego tych pracowników komunalnych, którzy byli poprzednio urzędnikami państwowymi b. Królestwa Polskiego; 2. sprawa wydawania Dziennika Zarządu m. Radomia; 3. sprawa wynagrodzenia dozorców

domowych za otwieranie furt wejściowych; 4. przeliczenie taksy dorożkarskiej; 5. przyjęcie statutu o podatku komunalnym od broni palnej; 6. przyjęcie statutu o opłatach drogowych na terenie m. Radomia; 7. przyjęcie statutu o podatku od spadków i darowizn; 8. przyjęcie sprawozdania rachunkowego za rok 1925; 9. oddanie Radomskiemu Kołu Sportowemu w używalność Starego Ogrodu na urządzenie boiska sportowego; 10 ustalenie opłat za postój bydła w szopie przy rzeźni miejskiej; 11. przyjęcie statutu o przymusie ubezpieczeniowym zwierząt rzeźnych, wprowadzanych na ubój do rzeźni miejskiej; 12. ustalenie opłat za miejsce dla handlu owocami; 13. wyrażenie zgody na objęcie przez Magistrat w zastępstwie Rządu akcji radykalnego tłumienia zarazy płucnej bydła rogatego na terenie m. Radomia; 14. przerachowanie opłat, pobieranych za miejsca targowe na Placu Jagiellońskim i Wale; 15. sprawa zabronienia sprzedaży ze stolików w porze letniej wyrobów z mięsa siekanego, jak: kiełbas, salcesonów, kiszek; 16. ustalenie sposobu obliczania czynszu dzierżawnego za ziemię, wydzierżawianą od Rządu na Oświęcimie i sprecyzowanie stosunku dzierżawnego; 17. uchwalenie skanalizowania gmachu Ratusza; 10. przyjęcie projektu umowy na przebrukowanie ulicy Długiej; 19. przyjęcie kosztorysu grzebowiska dla zwierząt; 20. przyjęcie kosztorysu na przebrukowanie ul. Wałowej; 21. przyjęcie wypracowanego przez Elektrownię projektu zmian taryfowych za oświetlenie; 22. przyjęcie kosztorysu ułożenia mostu dla pieszych przez kanał przy ul. 1 Maja; 23. wprowadzenie kart kontroli jamy ustnej dzieci szkół powszechnych; 24. przyjęcie projektu urządzenia 2 nowych sal szkolnych w gmachu miejskim przy ul. Dzierzkowskiej; 25. ustanowienie etatu 2-ej dentystki szkolnej; 26. powiększenie ilości miejsc dla dzieci w Ochronie przy ul. Lubelskiej Nr. 89 i zakup łóżeczek dla nich oraz materjalu na sukienki dla wszystkich dzieci tej Ochrony; 27. zakup obuwia dla chłopców w Ochronie I-szej; 28. nabycie 1 wieczystego miejsca w Gniazdach Sierocych; 29. urządzenie Kolonji Letnich dla dzieci w lesie miejskim na Pacynie.

W III-cim Kwartale 1924 roku: 1. Powołanie Komitetu przyjęcia Marszałka Piłsudskiego i przyjęcie Marszałka w dniu 11 sierpnia; 2. przejęcie od Rządu na rzecz miasta gmachu łaźni ludowej; 3. przyjęcie pragmatyki służbowej dla pracowników miejskich; 4. przeprowadzenie rewizji płac pracowników miejskich i zaszeregowanie ich podług grup i szczebli, zastosowanych dla funkcjonarjuszów państwowych; 5. przyjęcie przepisów o komisji kwalifikacyjuej, powołanej do wydawania opinji o kwalifikacjach pracowników miejskich; 6. angażowanie lekarza sanitarnego i 2-go lekarza szkolnego; 7. przyjęcie warunków budowy i eksploatacji w Radomiu Gazowni; 8. ustanowienie nowych opłat za dostarczane przez obywateli miasta podwody; 9. wypracowanie nowego postanowienia obowiązującego o godzinach handlu; 10. polecenie dokonania nowego spisu szyldów i reklam; 11. przyjęcie statutu o podatku na rzecz Kasy Miejskiej od placów niezabudowanych; 12. przyjęcie projektu nowego tabeli opłat egzekucyjnych; 13. przyjęcie zmian i uzupełnień statutu o podatku od widowisk; 14. przyjęcie regulaminu rzeźni miejskiej; 15. przyjęcie projektu statutu opłat od kanalizacji miejskiej; 16. zabrukowanie ulicy, prowadzącej do nowego kościoła na Glinicach; 17. dokonanie remontu gmachu szpitala Epidemicznego; 18. nabycie na zabrukowanie części ul. Lubelskiej granitu z Klesowa; 19. nabycie mebli dla szkół im. Kościuszki (męskiej i żeńskiej) i im. B. Joselewicza; 20. nabycie 80 ławek szkolnych dla szkół powszechnych; 21. nabycie dla dzieci w Ochronie I materjału na paltka zimowe.

W IV-tym Kwartale 1924 roku: 1. Zorganizowanie Komitetu dla urządzenia Tygodnia Akademika; 2. zadecydowanie przyjęcia udziału i wysłania eksponatów na wystawę Związku Miast w Poznaniu; 3. przyjęcie budżetu mia-

sta na rok 1925; 4. podwyższenie opłat od przedmiotów zbytku, środków lokomocji, opłat rogatkowych; 5. ustanowienie nowych stawek podatku od lokali; 6. urządzenie apteczek szkolnych; 7. urządzenie ambulatorjum dentystycznego szkolnego.

Niezależnie od wyszczególnionych wyżej uchwał, Magistrat na paru swoich posiedzeniach omawiał jedną z najbardziej żywotnych i dla miasta koniecznych spraw — sprawę budowy kanalizacji i wodociągów w Radomiu i przez przedstawiciela swego — Prezydenta miasta p. Tomasza Całunia — poczynił zabiegi o uzyskanie pożyczki na cel powyższy. Zabiegi te uwieńczone zostały pomyślnym rezultatem.

Dodać należy, że niezmiernie trudnem w roku sprawozdawczym było położenie Magistratu z powodu trwającego w ostrej b. formie bezrobocia. Dzięki przeżywanemu kryzysowi gospodarczemu 75% niemal robotników fabryk miejscowych znalazło się w położeniu bez wyjścia. Magistrat tedy przyjąć na się musiał zabiegi o złagodzenie kryzysu i osiągnął zupełne rezultaty dzięki uruchomieniu robót i zatrudnieniu bezrobotnych oraz przez subwencjonowanie poszczególnych robotników i ich rodzin.

III.

WYDZIAŁ PREZYDJALNY.

Wydział Prezydjalny, pozostający pod bezpośredniem kierownictwem Prezydenta miasta T. Całunia, na początku roku sprawozdawczego 1924 liczył 8 pracowników biurowych z sekretarzem Magistratu L. Kędzierskim na czele (sekretarz Magistratu, referent, główny dziennikarz i archiwista, dziennikarz wydziałowy, ekspedytor, 3 maszynistki, 2 litografów, 10 woźnych oraz 1 gońca). W dniu 1 lutego 1924 roku liczba woźnych powiększoną została o 1 osobę. Poza tem w składzie osobowym Wydziału — pominąwszy fakt oddelegowania na stałe jednej maszynistki do zajęć w wydziale Skarbowym — żadne zmiany nie zaszły.

Do kompetencji Wydziału należą: a) sekretarjat Magistratu, b) sprawy organizacji biur Magistratu, c) sprawy personalne, d) opracowywanie sprawozdań z działalności Magistratu, e) czuwanie nad całym tokiem urzędowania w Magistracie, f) główny dziennik podawczy, g) archiwum, h) centralna ekspedycja i i) litografja,

Dzięki temu, że Wydział jest właściwie obsługiwany tylko przez 4 osoby, czego w związku ze zwiększającą się z roku na rok pracą (w 1923 r. wciągnięto do dziennika Wydziału pism 7230, a w roku 1924 — 8867) nie można nazwać zjawiskiem normalnem, — tak ważny dział pracy Wydziału jakim jest, „czuwanie nad całym tokiem urzędowania w Magistracie“ pozostał jedynie martwym, bo niewykonywanym, przepisem.

Rok sprawozdawczy poświęcony był całkowicie wprowadzeniu w całej rozciągłości i ugruntowaniu przedewszystkiem wewnątrz Wydziału zatwierdzonych w roku 1923 przepisów, dotyczących toku czynności i sposobu załatwiania spraw w Magistracie i aczkolwiek jeszcze jesteśmy daleko od t. zw. idealnej sprawności Wydziału, to jednak rok 1924, znakomicie posunął naprzód sprawę wewnętrznej organizacji Wydziału i w roku bieżącym faza organizacji się zakończy, a Wydział pod względem sprawności urzędowania, stanie na odpowiedniej wysokości.

Jeżeli w sprawozdaniu niniejszem jest mowa o tem, że Wydział, pomimo wysiłki personelu nie osiągnął dobrych rezultatów pracy swej, ku którym stale dąży, to głównie dotyczyć to będzie, nieuregulowania akt personalnych. Dzięki niezrozumieniu rzeczy przez pracowników miejskich, ociągania się w dostarczaniu dowodów do akt osobowych, jak: metryk, świadectw szkolnych i t p. sprawa należytego uregulowannia akt tych słabo tylko posuwa się naprzód. W przyszłym jednak roku sprawa ta będzie należycie uregulowaną.

Ponieważ najważniejszym i decydującym niemal czynnikiem w prawidłowem i sprawnem funkcjonowaniu samorządu jest przedewszystkiem dobór odpowiednich sił pracowników miejskich, a z drugiej strony dobór ten uzależniony jest całkowicie od ustalenia warunków pracy i wogóle unormowania życia pracownika — Wydział Prezydjalny przedewszystkiem postawił sobie za zadanie opracowanie odpowiednich przepisów i statutów, regulujących warunki pracy pracowników, i wyjednanie ich zatwierdzenia. W roku 1924 opracowano więc: 1. przepisy o opłacaniu wpisów szkolnych za dzieci pracowników miejskich; 2. przepisy o urlopach pracowników miejskich; 3. pragmatykę służbową dla pracowników Zarządu miasta Radomia; 4. przepisy o komisji kwalifikacyjnej, powołanej do wydawania opinji o kwalifikacjach urzędników Magistratu; 5. przepisy o postępowaniu dyscyplinarnem przeciwko pracownikom miejskim i wreszcie

6. przystąpiono do opracowania statutu o odprawach i zabezpieczeniu emerytalnem pracowników miejskich i ich rodzin, oraz statutu o uposażeniu pracowników miejskich.

W roku sprawozdawczym, na mocy uchwały Magistratu z dnia 23 maja-rozpoczęto wydawnictwo Dziennika Zarządu miasta Radomia, dwutygodnika, całkowicie poświęconego sprawom samorządowym. W r. 1924 wydano 14 numerów.

W roku 1924 wciągnięto do dziennika Wydziału Prezydjalnego 8867 pism urzędowych: w I kwartale — 1941, w II kwartale — 1656, w III kwartale—3102, i w IV kwartale — 2168.

Ekspedycja Centralna obsługiwana przez 6 woźnych rewirowych — jak widać z przytoczonego niżej zestawienia — przyjęła od wydziałów do rozsegregowania i wysłania do odpowiednich urzędów, instytucyj i osób prywatnych 80702 pism, wyszło zaś (łącznie z pismami z roku zeszłego) 81432 sztuki, pozostało na 1926 rok 240 sztuk. Przeciętnie dziennie wpływało 269,34 szt., wychodziło zaś 267,17 szt., 1 woźny roznosi dziennie 44 — 45 szt. Najwięcej korespondencji wpłynęło w miesiącu marcu, najmniej w miesiącu lipcu.

TABLICA Nr. 4.

Wykaz otrzymanej i rozesłanej przez Centralną Ekspedycję Korespondencji w roku 1924.

Miesiąc	Pozostało	Wpłynęło	Rozesłano	Pozostało	Ilość woźnych
Styczeń	730	5964	6154	540	5
Luty	—	5711	6250	—	6
Marzec	—	10181	8100	2081	6
Kwiecień	—	6700	8250	531	6
Maj	—	5323	5854	—	6
Czerwiec	—	8828	6850	1978	6
Lipiec	—	4860	6700	238	6
Sierpień	—	5577	5815	—	6
Wrzesień	—	8294	6970	1324	6
Październik	—	7664	8460	528	6
Listopad	—	6730	6100	1158	6
Grudzień	—	4870	5689	240	6
	730	80702	81192	—	—

IV.

WYDZIAŁ ADMINISTRACYJNY.

Kompetencje Wydziału Administracyjnego zostały ściślej określone w roku 1923, w końcu którego została, w związku z tem, przeprowadzona reorganizacja Wydziału.

Reorganizacja polegała z jednej strony na rozszerzeniu kompetencji Wydziału, z drugiej zaś na skoordynowaniu, pod jednem kierownictwem działalności samodzielnych do tej pory jednostek administracji miejskiej: Sekcji Ksiąg Ludności, Biura Meldunkowo-Adresowego i Urzędu Stanu Cywilnego, zawdzięczając czemu zostały odciążone, do pewnego stopnia, inne Wydziały Magistratu, bez powiększenia personelu Wydziału Administracyjnego.

Personel ten w roku sprawozdawczym składał się z 12 urzędników:

Z 1 naczelnika wydziału	z uposażeniem w/g	VII	grupy	kat. płac.
2 urzędników referendarskich	„ „	IX	„	„ „
3 kancelistów	„ „	X	„	„ „
3 kancelistów	„ „	XI	„	„ „
1 kancelisty	„ „	XII	„	„ „
1 kancelisty	„ „	XIII	„	„ „
1 djetarjusza.				

Wydatki na utrzymanie personelu w roku sprawozdawczym wyniosły 29.914 zł. 94 gr. co stanowi 13% uposażenia pracowników Magistratu za tenże okres.

W skład Wydziału Administracyjnego wchodzą:

1. **Sekcja Ksiąg Ludności** (skład osobowy: 1 urzędnik referendarski, — p. o. referenta — i 2 kancelistów).

Czynności Sekcji polegają głównie na utrzymywaniu i prowadzeniu ksiąg stałej ludności m. Radomia z załatwianiem odnośnej korespondencji oraz na wydawaniu, na podstawie tych ksiąg, różnego rodzaju dokumentów, ilość których wzrasta prawie z dnia na dzień.

W roku sprawozdawczym przez wymienioną Sekcję wydano:

a) wyciągów z ksiąg ludności	2029
b) kwalifikacyj do otrzymania paszportów zagranicznych. .	179
c) zaświadczeń o przynależności gminnej i t p.	355
Sporządzono aktów zeznania, wzamian metryk urodzenia .	49
Zapisano do ksiąg ludności przesiedlonych do m. Radomia z innych gmin...... rodzin	80

Pozatem, w Sekcji Ksiąg Ludności prowadzi się kontrolę osób karanych sądownie; księgi rejestracyjne wojskowych i księgi meldunkowe rezerwistów i pospolitego ruszenia, a ponadto, na podstawie ksiąg stałej ludności, wykazów Urzędów Stanu Cywilnego, tudzież innych dokumentów, oraz wywiadów i osobistych zgłoszeń, sporządzane są corocznie spisy poborowych i rejestry mężczyzn ośmnastoletnich.

W roku sprawozdawczym były sporządzone spisy poborowych roczników 1903 i 1904. Spisy te obejmują nazwisk: 1903 rocznik 863, 1904 rocznik 1027.

2. **Biuro Meldunkowo-Adresowe**. (skład osobowy 1 kancelista i 3 kancelistki).

Biuro prowadzi ewidencję wszystkich zamieszkałych w Radomiu osób bez względu na ich wiek i przynależność gminną, lub państwową (z wyjątkiem szeregowych czynnej służby).

W roku sprawozdawczym Biuro sprawdziło, przyjęło i zarejestrowało:

kart meldunkowych 11720
kart o wymeldowaniu 10925
i wydało adresów:
a) dla osób prywatnych 1704
b) dla Wydziałów Magistratu i dla innych instytucyj, oraz Policji zgórą 30000

Takie były podstawowe czynności Biura Meldunkowo-Adresowego, poza któremi Biuro przeprowadziło cały szereg korespondencji w sprawie ustalenia przynależności gminnej, wypełniało kwestjonarjusze do otrzymania dowodów osobistych ze Starostwa, a nawet, w wyjątkowych okolicznościach, wydawało tymczasowe zaświadczenia osobiste.

W roku sprawozdawczym wypełniono 1096 kwestjonarjuszy i wydano: tymczasowych dowodów osobistych — 241 i świadectw na jednorazowy przejazd — 62.

Pozatem, od roku sprawozdawczego Biurowi Meldunkowo - Adresowemu zostało przekazane załatwianie korespondencji dotyczącej doręczania wojskowych kart powołania, kart mobilizacyjnych, książeczek i innych dokumentów wojskowych ze względu na to, że Biuro Meldunkowe, posiadając adresy wszystkich zamieszkałych w Radomiu osób, jest w możności szybciej i sprawniej załatwiać te czynności, aniżeli jakikolwiek inny dział Magistratu.

W roku sprawozdawczym doręczono takich dokumentów, z załatwianiem odnośnych protokułów, pokwitowań i t. p., przeszło 6.000.

Za kartki do zameldowania i za kartki do otrzymania adresu pobierano po 15 groszy za sztukę. Adresy dla Policji, instytucyj Państwowych i społecznych udzielane są bezpłatnie.

3. **Sekretarjat**, obsadę którego w roku sprawozdawczym stanowili: 1 kancelista i 1 kancelistka w charakterze p łniącej obowiązki registratora.

W sekretarjacie oprócz prowadzenia dziennika korespondencji, obejmującego wszystkie działy Wydziału Administracyjnego, prowadzoną była ewidencja koni i innych zwierząt gospodarskich, ewidencja środków lokomocji, utrzymywanych przez mieszkańców miasta, tak dla celów zarobkowych, jak i dla własnej wygody, oraz załatwiane sprawy, dotyczące ogólnego porządku w mieście, godzin handlu, cen, wyznaczania podwód; sprawy budżetowe, sprawy Straży Ogniowej i wycieru kominów w mieście, sprawy Cechów rzemieślniczych. Ponadto w roku sprawozdawczym zakończono likwidację spraw b. Urzędu Mieszkaniowego, zredukowanego z dniem 31 grudnia 1923 r.

Niezależnie od tego Sekretarjat wydał na żądanie osób prywatnych, cały szereg zaświadczeń o stanie rodzinnym, o warunkach zamieszkania i zarobkowania, o moralności, o niekaralności i t. p.

Zaświadczeń takich w roku sprawozdawczym wydano przeszło 4.000 nie licząc załatwianych odręcznie zaświadczeń tożsamości osób, poświadczeń własnoręczności podpisów na rozmaitych dokumentach, uwierzytelnień, odpisów z dokumentów i t. p

Dziennik podawczy zawiera 14135 numerów.

4. **Kancelarja Urzędu Stanu Cywilnego wyznań niechrześcijańskich** (obsadę jej stanowi kancelista w charakterze p. o. sekretarza, któremu przy zwiększaniu się pracy, dodaje się do pomocy djetarjusza).

W kancelarji tej prowadzi się księgi Stanu Cywilnego o urodzonych, zaślubionych i zmarłych żydach z Radomia i z gmin powiatu Radomskiego: Radom, Skaryszów, Gzowice, Kozłów, Jedlińsk, Wielogóra i Wierzbica. Księgi prowa-

dzone są w dwóch egzemplarzach, z których jeden (unikat) pozostaje w kancelarji Urzędu, drugi (duplikat) przesyła się, po ukończeniu roku, do Archiwum Hypotecznego przy Sądzie Pokoju.

W roku sprawozdawczym do wymienionych ksiąg wpisano aktów: uro dzenia 635, ślubu 138 i śmierci 352.

Pozatem, stosownie do § 54 Prawa o małżeństwie, sporządzono 55 aktów znania, zamieniających metryki urodzeń przy spisywaniu aktów ślubu.

Z ksiąg Stanu Cywilnego były wydawane na żądanie zainteresowanych osób prywatnych i władz, wypisy z aktów i świadectwa metryczne. Dokumentów takich w roku sprawozdawczym wydano: wypisów 307 i świadectw metrycznych 1884.

Pozatem kancelarja Urzędu, niezależnie od załatwienia napływającej do Urzędu korespondencji, sporządzała wykazy o urodzonych, zaślubionych i zmarłych do ksiąg stałej ludności m. Radomia i wyszczególnionych powyżej gmin powiatu Radomskiego, oraz wykazy mężczyzn, urodzonych w roku 1904, dla celów wojskowych i wykazy o zmarłych w roku sprawozdawczym, dla władz skarbowych.

W tymże roku sprawozdawczym zakończono sprawdzanie duplikatów aktów z ich unikatami za 1919, 1920, 1921, 1922 i 1923 lata i duplikaty te, wraz z odnośnymi dokumentami, przesłano do Starostwa, celem zaświadczenia takowych i odesłania do Archiwum Hypotecznego.

Stosownie do podziału czynności członków Magistratu kierownictwo Wydziałem Administracyjnym, obejmującym wyżej wymienione działy, zostało powierzone Wiceprezydentowi miasta, na czele zaś Wydziału stoi Naczelnik Wy działu, p. Edmund Laskowsk , który niezależnie od zwykłego nadzoru nad prawidłowym tokiem urzędowania w Wydziale załatwia również różne sprawy, które bądź sam sobie przydziela, bądź przez zwierzchnośc swoją do bezpośredniego załatwienia otrzymuje, a ponadto przyjmuje udział w różnych Komisjach. W roku sprawozdawczym przyjmował udział w Komisji przeglądowej koni, w delegacji podatkowej do wymierzania podatków od gruntów niezabudowanych i w Komisji Kwalifikacyjnej przy Komendzie Policji. Naczelnik Wydziału Administracyjnego jest jednocześnie Komisarzem Cechów Rzemieślniczych w Radomiu, kompetencje którego określa postanowienie o cechach z roku 1816.

Jako Komisarz Cechowy przeprowadził w roku sprawozdawczym wybory Starszych cechów: piekarskiego, kowalskiego, rzeźnicko-wędliniarskiego, stolarskiego, szewckiego i fryzjerskiego, a ponadto odbył 65 posiedzeń cechowych.

Według obliczeń Biura Meldunkowego, Radom na dzień 1 stycznia 1924 r. liczył 62309 mieszkańców, a w dniu 31 grudnia tegoż roku — 63403.

V.

WYDZIAŁ SKARBOWY.

W roku sprawozdawczym Wydział Skarbowy — pozostający pod kierownictwem Prezydenta miasta T. Całunia — zgodnie z przyjętym na posiedzeniu Magistratu w dniu 13 listopada 1923 r. projektem reorganizacji, podzielony został na 2 referaty: referat rachuby i kontroli i referat podatkowo-egzekucyjny.

Personel Wydziału w roku sprawozdawczym liczył 21 urzędników i 1 woźnego.

Referat rachuby i kontroli wraz z Kasą — 7 urzędników i 1 woźny

„ podatkowo-egzekucyjny — 12 „

Naczelnik Wydziału E. Rodziewicz i dziennikarka.

Niezależnie od stałego personelu, w miesiącu styczniu roku sprawozdawczego, w celu dokonania spisu osób zamieszkałych w obrębie miasta i posiadających majątek do podatku majątkowego, Magistrat zaangażował na okres 1 miesięczny 10 djetarjuszy; w miesiącu lutym w celu dokonania spisu szyldów 4-ch djetarjuszy i w miesiącu listopadzie w celu ściągnięcia zaległych podatów miejskich i państwowych 4-ch inkasentòw.

W miesiącu wrześniu wskutek redukcji personelu zwolnieni zostali na własną prośbę z referatu podatkowego p. Lietz i p. Kaletówna.

Najważniejszem zadaniem Wydziału Skarbowego w roku sprawozdawczym było opracowanie nowych statutów podatkowych, zgodnie z ustawą z dnia 11 sierpnia 1923 r. o tymczasowem uregulowaniu finansów komunalnych, która weszła wówczas w życie w całej swej rozciągłości.

W związku z uchwaleniem przez Radę Miejską nowych statutów podatkowych zaszła konieczna potrzeba opracowania kontroli podatkowych, deklaracyj i nakazów płatniczych tak na podatki dotychczas pobierane jak również na podatki nowowprowadzone jak: od oświetlenia elektrycznego, placów budowlanych, przedmiotów zbytku i opłat drogowych.

Niezależnie od wymiaru i poboru miejskich podatków, Wydział Skarbowy zajmował się wymiarem państwowego podatku od nieruchomości, pobieranego na mocy Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej (Dz. Ust. Nr. 51 poz. 523), wymiarem państwowego podatku od zwierząt gospodarskich, wymiarem opłat za wycier kominów inkasowanych na rzecz Straży Ogniowej, inkasowaniem składki ogniowej, składki bóżnicznej, oraz kar administracyjnych.

W roku sprawozdawczym załatwiono 4836 różnego rodzaju reklamacyj, próśb i korespondencji.

A. Referat podatkowo-egzekucyjny.

W roku sprawozdawczym pobierano na rzecz Kasy Miejskiej następujące podatki i opłaty:

Dodatek do państw. podatku od gruntów.

Pobór powyższego dodatku w wysokości 100% podatku państwowego uchwalony został na posiedzeniu Rady Miejskiej w dniu 19 lutego 1924 r. na zasadzie art. 4 i 22 ustawy z dnia 11 sierpnia 1923 r. o tymczasowem uregulowaniu finansów komunalnych. Wpływ z powyższego źródła zasilił Kasę Miejską sumą zł. 2.037—61.

Dodatek do państw. podatku przemysłowego i dodatku do patentów.

Dodatek do państwowego podatku przemysłowego w wysokości 0,5% od obrotu oraz dodatki do patentów w wysokości 25% ceny świadectwa przemysłowego, pobierane na zasadzie art. 8 ustawy z dnia 11 sierpnia 1923 r.

o tymczasowem uregulowaniu finansów komunalnych, inkasują na rzecz miasta państwowe władze skarbowe.

Wpływ z powyższego źródła w roku sprawozdawczym zasilił Kasę Miejską sumą zł. 191.695—14.

Dodatek do państw. podatku od spożycia, zużycia względnie produkcji.

Do dnia 1 lipca roku sprawozdawczego dodatek do państwowego podatku od spirytusu i wyrobów spirytusowych oraz wszelkiego rodzaju win i miodu, wynoszący 30% opłaty państwowej, pobierany był przez Magistrat na podstawie statutu, zatwierdzonego przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych reskryptem z dnia 6/III 1923 r. Nr Sm. 959/23.

Dla wymierzania dodatku i kontroli nad wytwórniami i handlami był wyznaczony kontroler; w wypadkach podwyższenia akcyzy byli do pomocy delegowani urzędnicy Magistratu.

W celu ułatwienia kontroli była wydawana płatnikom odpowiednia ilość banderoli w celu oklejania wszystkich butelek ze spirytusem i wyrobami spirytusowemi, znajdujących się w handlu.

Od dnia 1 lipca 1924 r. dodatek do państwowego podatku od spożycia, zużycia względnie produkcji, pobierany na zasadzie art. 10 ustawy z dnia 11 sierpnia 1923 r. o tymczasowem uregulowaniu finansów komunalnych, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 18 marca 1924 r. inkasują na rzecz Samorządów kompetentne władze skarbowe.

Do 1 lipca 1924 r. wpłynęło	zł.	63.620—77
od 1 lipca „ do końca roku	„	91.648—03
RAZEM	zł.	155.268—80

Udział w państw. podatku dochodowym.

30% udział w państwowym podatku dochodowym pobierany jest na zasadzie art. 9 ustawy z dnia 11 sierpnia 1923 r. o tymczasowem uregulowaniu finansów komunalnych.

W roku sprawozdawczym wpłynęło z powyższego źródła złotych 37.142—69.

Podatek do opłat państw. od patentów na wyrób i sprzedaż trunków i przetworów wódczanych i spirytusowych

Dodatek powyższy w wysokości 100% opłaty państwowej na wyrób i 200% opłaty państwowej od patentu na sprzedaż trunków, uchwalony na posiedzeniu Rady Miejskiej w dniu 8/I—1924 r. zatwierdzony reskryptem Ministerstwa Spraw Wewnętrznych z dnia 3 marca 1924 r. N. Sm. 891/24 miał być pobierany przez władze skarbowe łącznie z opłatami państwowemi.

Ze względu jednak na to, że uchwała Rady Miejskiej w sprawie poboru powyższego dodatku, została zatwierdzona przez Ministerstwo dopiero w dniu 3 marca 1924 r. dodatki w uchwalonej wysokości pobierane były bezpośrednio przez Magistrat.

Ministerstwo Skarbu, po porozumieniu się z Ministerstwem Spraw Wewnętrznych w myśl postanowień art. 40 ustawy z dnia 11 sierpnia 1923 r. o tymczasowem uregulowaniu finansów komunalnych, nie zgodziło się, aby związki komunalne, o ile tego zażądają, zalegle dodatki ściągnęły we własnym zarządzie, wobec czego z uzyskanej z powyższego źródła w roku sprawozdawczym sumy zł. 12.895—86 zwrócono w roku 1925 zł. 8.707—50.

Opłaty Kancelaryjne.

Opłaty kancelaryjne od wnoszonych do Magistratu podań i pism do 20-go maja 1924 r. były pobierane na zasadzie statutu, uchwalonego na posiedzeniu Rady Miejskiej w dniu 17 maja 1923 r. w/g stawek zwaloryzowanych zgodnie z uchwałą Magistratu z dnia 10 stycznia 1924 r., oraz podwyższonych od dnia 15.II.1924 r. o 100% w myśl uchwały Magistratu z dnia 14 lutego 1924 r.

Od dnia 20 maja 1924 r. opłaty pobierano na zasadzie nowego statutu, uchwalonego na zasadzie art. 27 ustawy z dnia 11 sierpnia 1923 r. o tymczasowem uregulowaniu finansów komunalnych na posiedzeniu Rady Miejskiej w dniu 20 maja 1924 roku.

Wpływ z powyższego źródła zasilił Kasę Miejską w roku sprawozdawczym sumą zł. 15.473,97.

Opłaty rogatkowe.

Statut opłat rogatkowych uchwalony został na posiedzeniu Rady Miejskiej z dnia 11.XII.1923 r. na zasadzie art. 27 ustawy z dnia 11 sierpnia 1923 r. o tymczasowem uregulowaniu finansów komunalnych.

Dochód z 7-miu rogatek miejskich wydzierżawiono drogą przetargu publicznego za roczną sumę Mk. 34.545.430.000, a mianowicie:

Rogatkę	Warszawską	za	sumę	Mk.	11.500.050.000
„	Kielecką	„	„	„	9.120.000.000
„	Lubelską	„	„	„	5.002.030.000
„	Skaryszewską i Młodzianowską	„	„	„	4.600.000.000
„	Kozienicką	„	„	„	3.692.000.000
„	Starokrakowską	„	„	„	631.350.000

Taryfa opłat rogatkowych, obowiązująca w r. 1924.

Wyszczególnienie	do dn. 26/III	od dn. 26/III do dn. 31/XII-1924	
	marek	marek	groszy
od owcy, kozy, prosięcia i cielęcia	53.000	100.000	5
od świni, konia luzem, wołu lub krowy	105.000	200.000	10
od 1 konia w zaprzęgu	157.000	300.000	15
„ pary koni w zaprzęgu	210.000	400.000	20
„ samochodu osobowego	315.000	600.000	30
„ „ ciężarowego	526.000	1.000.000	50

W związku z podwyższeniem opłat rogatkowych, podniesiony został w stosunku procentowym czynsz dzierżawny z 6 rogatek.

W roku 1924 wpłynęło do Kasy Miejskiej z powyższego źródła złotych 23.849. —

Opłaty od środków lokomocji.

Statut o opłatach od środków lokomocji, uchwalony został na posiedzeniu Rady Miejskiej w dniu 19 lutego 1924 r. na zasadzie art. 27 ustawy z dnia 11 sierpnia 1923 r. o tymczasowem uregulowaniu finansów komunalnych.

W roku sprawozdawczym zgłoszono do opodatkowania:

bryczek	jednokonnych	94	parokonnych	43
dorożek	„	49	„	3
wolantów	„	17	„	12
platform	„	28	„	30
beczek asenizacyjnych	„	3	„	9
wozów ciężarowych	„	393	„	202
wozów meblowych				1
wozów kotłowych				5

samochodów ciężarowych do 3 tonn ładunku	3
„ „ „ 5 „ „	3
„ „ powyżej 5 tonn „	1
„ osobowych o sile do 15 HP	2
„ „ „ „ 25 HP	2
„ „ powyżej 25 HP	1
rowerów	431
wózków ręcznych	59

Ogólna ilość płatników 1200. Wymierzono opłat na sumę:

zł. 9052,50. Umorzono zł.	115,50	
wpłynęło do Kasy Miejskiej zł.	8584,34	zł. 8699,84
Zaległość		zł. 352,66

Opłaty drogowe.

Statut o specjalnych opłatach drogowych, uchwalony został na posiedzeniu Rady Miejskiej w dniu 24 czerwca 1924 r. na mocy art. 19 ustawy z dnia 10 grudnia 1920 r. o budowie i utrzymaniu dróg publicznych i art. 42 ustawy z dnia 11 sierpnia 1923 r. o tymczasowem uregulowaniu finansów komunalnych.

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych po porozumieniu z Ministerstwem Skarbu zatwierdziło powyższy statut reskryptem z dnia 26 sierpnia 1924 roku Nr. Sm. 4291/24.

W myśl paragr. 1 wyżej powołanego statutu koszty budowy i utrzymania dróg w mieście preliminowane wg. budżetu na rok 1924 w sumie zł. 65152 gr. 23 rozłożono w obrębie miasta w sposób następujący:

1. na grunty w wysokości 100% państwowego podatku gruntowego;

2. na budynki według ostatniego szacunku asekuracyjnego w wysokości 0,15% szacunku;

3. na przedsiębiorstwa podlegające państwowemu podatkowi przemysłowemu w wysokości 30% ceny świadectwa przemysłowego na rok 1924, określonej w dołączonej tabeli do rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 18 grudnia 1923 r. (Dz. Ust. R. P. Nr. 134 poz. 112).

W roku sprawozdawczym wymierzono opłat:

1. od przemysłu i handlu	(3759 płatnik.)	zł.	31186,18
2. „ budynków	(1816 „)	„	22366,99
3. „ gruntów	(263 „)	„	1880,76
	Razem . .	zł.	55633,93

Umorzono	zł. 1920,43		
Wpłynęło do Kasy Miesk.	„ 41490,87	zł.	43411,30
	Zaległość	zł.	12222,63

Opłaty Kanalizacyjne.

Statut o opłatach kanalizacyjnych uchwalony został na posiedzeniu Rady Miejskiej w dniu 9 września 1924 r. na zasadzie art. 31 ustawy z dnia 11 sierpnia 1923 r. o tymczasowem uregulowaniu finansów komunalnych. Opłata w roku sprawozdawczym wynosiła 25 gr. rocznie od mieszkańca. Do uiszczania opłat obowiązani są właściciele nieruchmości.

Wymierzono opłat 123 płatnikom	zł.	2464,75
Wpłynęło	„	2080,50
Zaległość	zł.	384,25

Opłata od umów o przeniesieniu własności nieruchomej.

Opłata od umów o przeniesieniu własności nieruchomej pobierana jest na podstawie art. 13 ustawy z dnia 11 sierpnia 1923 r. o tymczasowem uregulowaniu finansów komunalnych, w wysokości 4⁰/₀ sumy, która służy za podstawę do wymiaru opłaty państwowej od tychże umów (uchwała Rady Miejskiej z dnia 27 listopada 1923 r. zatwierdzona reskryptem Wojewody Kieleckiego z dnia 12 stycznia 1924 r. Nr. 111.IV).

Opłaty powyższe wymierza Magistrat na zasadzie wykazów otrzymanych od notarjuszów.

W roku sprawozdawczym zarejestrowano następującą ilość umów o przeniesieniu własności nieruchomej: w 1-szym półroczu — 49, w II-im — 68. Wymierzono opłat na sumę zł. 28765,30.

Wpływ z powyższego źródła zasilił Kasę Miejską sumą zł. 23495 gr. 42 Zaległość zł. 5269,88.

Podatek od placów budowlanych i gruntów o charakterze budowlanym.

W roku sprawozdawczym miał być pobierany podatek od gruntów niezabudowanych na podstawie uchwały Rady Miejskiej z dnia 3 stycznia 1923 r., powziętej na zasadzie art. 18 i 19 ustawy z dnia 26.IX 1922 roku o rozbudowie miast (Dz. Ust. Nr. 89 z r. 1922) zatwierdzonej reskryptem Min. Spraw Wewnętrznych z dnia 23/IV 1923 r. N. Sm. 2524/23.

Po otrzymaniu jednak wyjaśnienia ze strony władz nadzorczych Magistrat postanowił podatku od gruntów niezabudowanych za rok 1924 nie pobierać, aż do uchwalenia i zatwierdzenia nowego statutu o podatku od placów budowlanych zgodnie z art. 4 p. 5 ustawy z dnia 11 sierpnia 1923 r. o tymczasowem uregulowaniu finansów komunalnych.

Wobec powyższego, zgodnie z art. 4 p. 5 ustawy z dnia 11 sierpnia 1923 roku o tymczasowem uregulowaniu finansów komunalnych, został opracowa-

ny nowy statut, przyjęty przez Magistrat w dniu 8 lipca 1924 r, uchwalony na posiedzeniu Rady Miejskiej w dniu 9 września 1924 r.

Statut powyższy, zatwierdzony został przez Min. Spraw Wewn. reskryptem z dnia 3/X 1924 r. Nr. Sm. 5450/24.

W myśl powyższego statutu przedmiot opodatkowania stanowią place, oraz grunty, przylegające do ulic, względnie dróg traktowych, na głębokości 50 mtr. od ulicy.

Podatek wynosi: w śródmieściu 1% wartości placu na krańcach miasta i przedmieściach, oraz od prywatnych parków i sadów w całym mieście 0,5% wartości placu.

Do określenia podstawy wymiaru podatku, t. j, oszacowania placów, powołana została zgodnie ze statutem specjalna Komisja, która w roku sprawozdawczym odbyła 36 posiedzeń.

W roku sprawozdawczym wymierzono podatek 1067 płatnikom na sumę . . . . zł. 22.158.34

Umorzono	zł.	6.422.16		
Wpłynęło do Kasy Miejskiej	zł.	5.121.46	zł.	11.543.62
		Zaległość . .	zł.	10.614.72

Podatek od weksli protestowanych.

Podatek od weksli protestowanych w wysokości 1/2% sumy wekslowej pobierają na rzecz miasta notarjusze na zasadzie art. 10 ustawy z dnia 11 sierpnia 1923 r. o tymczasowem uregulowaniu finansów komunalnych.

W roku sprawozdawczym wpłynęło z powyższego źródła do Kasy Miejskiej zł. 13.866.29.

Podatek od broni palnej.

Podatek od broni palnej pobierany był na mocy statutu uchwalonego na posiedzeniu Rady Miejskiej w dniu 10-ym czerwca 1924 roku na zasadzie art. 20 ustawy z dnia 11 sierpnia 1923 r. o tymczasowem uregulowaniu finansów komunalnych, zatwierdzonego reskryptem Wojewody Kieleckiego z dnia 18 lipca 1924 r. N.Sm. 2190/I/IV.

W roku sprawozdawczym wymierzono podatku 524 płatnikom na sumę

	zł.	3.303.50
wpłynęło	„	3.109.50
Zaległość	zł.	194.—

Podatek od budynków.

W roku sprawozdawczym Magistrat zamierzał wprowadzić pobór samoistnego podatku od budynków w wysokości 0,2% watości szacunkowej budynków rocznie. Odnośny statut o powyższym podatku przyjęty przez Magistrat w dniu 23/I-1924 r. uchwalony został na posiedzeniu Rady Miejskiej w dn. 1 kwietnia 1924 r.

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych jednak, ze względu na to, że miejski podatek od budynków winien być oparty na tych samych podstawach co i podatek państwowy, pobierany na zasadzie rozporządzenia Prezydenta Rzeczpospolitej (Dz. Ust. R. P. Nr. 51 poz. 523), odmówiło zatwierdzenia powyższego statutu.

Wobec powyższego na posiedzeniu Rady Miejskiej w dniu 9 września 1924 r. uchwalony został pobór dodatku do państwowego podatku od nieruchomości w wysokości 25% podatku państwowego.

W roku sprawozdawczym wymierzono tytułem dodatku do państwowego podatku 1312 płatnikom sumę . . . . zł. 27.517.65
Wpłynęło do Kasy Miejskiej „ 20.683.12

Zaległość . . zł. 6.834.53

Podatek od przedmiotów zbytku, służących do osobistego użytku.

Statut o podatku od przedmiotów zbytku, służących do osobistego użytku, uchwalony został na posiedzeniu Rady Miejskiej w dniu 11 marca 1924 r. na zasadzie art. 21 p. 3 ustawy z dnia 11 sierpnia 1923 r. o tymczasowem uregulowaniu finansów komunalnych, zatwierdzony przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych (pismo Wojewody Kieleckiego z dn. 22/V-1924 r. Nr. Sm. 1343/2/IV).

W roku sprawozdawczym zarejestrowano następującą ilość przedmiotów, podlegających podatkowi:

powozów jednokonnych	12	parokonnych	14
karet		„	2
koni wierzchowych			2
motocyklów			15
samochodów o sile 15 HP			5
„ „ „ powyżej 25 HP			2

Wymierzono podatku 43 płatnikom na sumę zł. 2.525.—
Umorzono zł. 475.—
Wpłynęło do Kasy Miejskiej „ 1.192.50 „ 1.667.50

Zaległość . . . zł. 857.50

Podatek od lokali.

Podatek od lokali za pierwsze 2 kwartały roku sprawozdawczego pobierany był w/g stawek, uchwalonych na posiedzeniu Rady Miejskiej w dniu 8 stycznia 1924 r., zatwierdzonych reskryptem Ministerstwa Spraw Wewnętrznych z dn. 27 marca 1924 r. L. Sm. 1352/24.

Za podstawę do określania podatku przyjęto roczny czynsz dzierżawny z roku 1914 podwyższony zgodnie z ustawą o ochronie lokatorów z dnia 18.XII.1920 r.

Stawki podatku, uchwalone na posiedzeniu Rady miejskiej w dniu 8.I—1924 roku, wynosiły:

przy rocznej wartości czynszowej lokali:

od	375	do	1.000 mk.	1000-co	krotną	wartość	czynszową
„	1.000	„	2.000 „	1500	„	„	„
„	2.000	„	3.000 „	2000	„	„	„
„	3.000	„	4.000 „	2500	„	„	„
„	4.000	„	5.000 „	3000	„	„	„
„	5.000	„	6.000 „	3500	„	„	„
„	6.000	„	7.500 „	4000	„	„	„
„	7.500	„	10.000 „	4500	„	„	„
„	10.000	„	15.000 „	5000	„	„	„
„	15.000	„	20.000 „	6000	„	„	„
„	20.000	i	wyżej	7500	„	„	„

Wymiar powyższego podatku za pierwsze 2 kwartały dokonany został stosownie do ustawy z dnia 6.XII.1923 r. o zastosowaniu stałej jednostki do obliczania danin, oraz niektórych innych dochodów publicznych, w sposób określony okólnikiem Ministerstwa Spraw Wewnętrznych z dnia 29.II.1924 r. Nr. Sm. 870/24.

Za III i IV kwartały roku sprawozdawczego podatek od lokali został wymierzony w/g stawek, uchwalonych na posiedzeniu Rady Miejskiej w dniu 24 czerwca 1924 r., zatwierdzonych reskryptem Wojewody Kieleckiego z dn. 13.VIII 1924 roku Sm. 484/3/IV.

Za podstawę do określenia podatku, zgodnie z wyżej powołaną uchwałą, przyjęto roczny czynsz dzierżawny z roku 1914, przy przerachowaniu czynszu w rublach po 266 złotych za 100 rb. (art. 6 p. 4 ustawy z dn. 11 kwietnia 1924 r.).

Stawki podatku, uchwalone na posiedzeniu Rady Miejskiej w dn. 24.VI 1924 roku, wynosiły:

przy rocznej wartości czynszowej lokali

od	250	do	1.000 zł.	1%	rocznie.
„	1.000	„	2.000 „	1½%	„
„	2.000	„	3.000 „	2%	„
„	3.000	„	4.000 „	2½%	„
„	4.000	i	wyżej	3%	„

Lokale, z których czynsz podstawowy z roku 1914 przerachowany został na złote, w myśl art. 6 p. 4 ustawy z dnia 13 kwietnia 1924 r., i wynosił mniej, niż 250 zł. podatkowi nie podlegały.

Jeżeli liczba pokojów w lokalu mieszkalnym przewyższa liczbę osób, zamieszkujących dany lokal, to za nadliczbowe pokoje podatek wymierza się trzykrotnie wyższy, niż za pozostałe pokoje.

W roku sprawozdawczym wymierzono podatek 6.062 płatnikom:

za I-sze półrocze	zł.	11.273—44		
„ II-gie „	„	28.634—99	zł.	39.908—43
umorzono . . .	zł.	1 135—63		
wpłynęło do Kasy Miejskiej	„	32.652—57	zł.	33.788—20
Zaległość .			zł.	6.120—23

Podatek od spadków i darowizn.

Statut o podatku od spadków i darowizn, zgodnie z art. 16 ustawy z dnia 11 sierpnia 1923 r. o tymczasowem uregulowaniu finansów komunalnych, uchwalony na posiedzeniu Rady Miejskiej w dniu 11 marca 1924 r., zatwierdzony został reskryptem Ministerstwa Spraw Wewnętrznych z dnia 10 maja 1924 roku Nr. Sm. 2508/24.

W roku sprawozdawczym nie było wpływu z powyższego źródła.

Podatek od plakatów, szyldów i anonsów.

Statut o podatku od plakatów, szyldów i anonsów, uchwalony na posiedzeniu Rady Miejskiej w dniu 20 maja 1024 r., na zasadzie art. 16 ustawy z dnia 11 sierpnia 1923 r. o tymczasowem uregulowaniu finansów komunalnych, przewidywał następujące stawki podatku:

I. Od wszelkich znaków, szyldów, napisów, plakatów firmowych od zajmowanych przez nich powierzchni.

powierzchnia napisu lub znaku	I kl.	II. kl.	III. kl.
a) do 0,5 mtr. kw. włącznie powierzchni	10 fr.	8 fr.	5 fr.
b) od 0,5 do 1 mtr. kw. „	20 „	16 „	10 „
c) „ 1 do 2 mtr. „	50 „	40 „	25 „
d) „ 2 do 3 „ „	85 „	68 „	45 „
e) „ 3 do 4 „ „	110 „	88 „	60 „
f) ponad 4 mtr. do 10 mtr. dodaje się za każdy mtr. kw. pełny lub niepełny licząc „ 4 m. jak w punkcie e	55 „	45 „	35 „
g) ponad 10 mtr. kw. dodaje się za każdy mtr. kw. pełny lub niepełny, licząc 4 mtr. jak w punkcie e	110 „	90 „	70 „

II. Od szafek, latarni, lamp i wypukłych godeł reklamowych

	I. kl.	II. kl.	III. kl.
a) do 0,2 mtr. kw. włącznie	15 fr.	12 fr.	8 fr.
b) od 0,2 do 0,3 mtr. kw.	23 „	16 „	12 „
c) „ 0,3 do 0,5 „ „	34 „	28 „	20 „
d) „ 0,5 do 1 mtr. kw.	76 „	57 „	34 „
e) ponad 1 mtr. kw. za każde 0,5 mtr. kw. pełne lub niepełne, licząc 1 mtr. jak w punkcie a	34 „	28 „	20 „

III. Od plakatów i anonsów (afisze drukowane) 20% należności za wydrukowanie i ogłoszenie.

Statut powyższy został zatwierdzony reskryptem Wojewody Kieleckiego z dnia 3.VIII. 1924 r. L. Sm. 984/9/IV z zastrzeżeniem obniżenia stawek podatkowych do wysokości zastrzeżonej rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 15.IV. 1924 r, a mianowicie:

I. Od wszelkich znaków, szyldów, napisów, plakatów firmowych od zajmowanych przez nich powierzchni:

	I. kl.	II. kl.	III. kl.
a) do 0,5 mtr. kw. powierzchni	5 zł.	4 zł.	3 zł.
b) od 0,5 do 1 mtr. kw.	10 „	8 „	6 „
c) „ 1 do 2 mtr. kw.	25 „	20 „	15 „
d) „ 2 do 3 mtr. kw.	45 „	36 „	27 „
e) „ 3 do 4 mtr. kw.	60 „	48 „	36 „
f) ponad 4 mtr. kw. za każdy mtr. kw.	5 „	4 „	3 „

II. Od szafek, latarni, lamp i wypukłych godeł reklamowych podatek wynosi zł. 10.

III. Od plakatów i anonsów 15% należności za wydrukowanie i ogłoszenie.

W myśl zatwierdzonego statutu ulice miasta podzielone zostały na 3 klasy.

W roku sprawozdawczym wymierzono podatku 1563 płatnikom na sumę . . . . zł. 34.741—

Umorzono	zł. 2.059—50	
Wpłynęło do Kasy Miejskiej . .	zł. 32.172—25	zł. 34.231—75
Zaległość		zł. 509—25

Podatek od psów.

Podatek od psów pobieraay jest na zasadzie statutu uchwalonego na mocy art. 20 ustawy z dnia 11 sierpnia 1923 r. o tymczasowem uregulowaniu finansów komunalnych, na posiedzeniu Rady Miejskiej w dniu 22 stycznia 1924 r.

zatwierdzonego reskryptem Ministerstwa Spraw Wewnętrznych z dnia 29/III 1924 r. Sm. 904/24.

W roku sprawozdawczym zgłoszono do opodatkowania 1325 psów.

Wymierzono podatku 900 płatnikom na sumę .		zł. 3.975—
Umorzono	zł. 993—	
Wpłynęło do Kasy Miejskiej za 1924 r. . . .	„ 2.875—	zł. 3.868—
Wpłynęło za 1923 r.	zł. 1.305—	
Zaległośc		zł. 107—

Podatek od ładunków kolejowych.

Statut o podatku od ładunków kolejowych uchwalony został na posiedzeniu Rady Miejskiej w dniu 11 grudnia 1923 r. na zasadzie art. 12 ustawy z dnia 11 sierpnia 1923 r. o tymczasowem uregulowaniu finansów komunalnych, zatwierdzony reskryptem Ministerstwa Spraw Wewnętrznych z dnia 12.II. 1924 r. Nr. Sm. 428/24.

W ciągu roku sprawozdawczego stawki podatku od ładunków kolejowych były dwukrotnie podwyższane na posiedzeniach Rady Miejskiej w dniu 22.I. 1924 roku i 24.VI. 1924 r.

Podwyższone stawki podatkowe zatwierdzone zostały reskryptem Ministerstwa Spraw Wewnętrznych z dnia 4 marca 1924 roku Nr. Sm. 834/24, oraz reskryptem Wojewody Kieleckiego z dnia 13.VIII. 1924 r. L. Sm. 2172/23/VI.

Podatek powyższy inkasuje na rzecz Kasy Miejskiej Dyrekcja Kolei Państwowych w Radomiu, otrzymując od Magistratu, zgodnie z zawartą umową, 10% prowizji od zainkasowanych sum.

Wykaz stawek podatku ładunkowego.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Stawki uchwalone na pos. Rady Miejskiej w dniu 11 grudnia 1923 r.	Stawki uchwalone na pos. Rady Miejskiej w dniu 22.I—1924 r.	Stawki uchwal. na pos. Rady Miejsk. w dn. 24.VI. 1924 r.
	Marki	Marki	Złote
1. Od ładunków pośpiesznych za 100 kg. wagi brutto . .	60.000.—	180.000.—	0.50
2. Od ładunków zwyczajnych za 100 kg. wagi brutto .	25.000.—	70.000.—	0.20
3. Od ładunków żywnościowych, jako to: żyto, pszenica, mąka, ziemniaki, oraz materjałów budowlanych: cementu, wapna i drzewa opałowego za 100 kg.	15.000.—	80.000.—	0.5
4. Od przesyłek jednostkowych zwyczajnych i pośpiesznych, za które opłata przewozowa oblicza się nie według wagi:			
a) za konie, bydło rosłe od sztuki	150.000.—	450.000.—	1.—
b) za wszelkie inne zwierzęta	35.000.—	100.000.—	0.25
c) od ptactwa domowego .	—	—	0.05

Dnia 28 maja 1924 r. od podatku zostały zwolnione towary podlegające państwowemu podatkowi od spożycia, zużycia względnie produkcji, oraz stanowiące monopol państwowy.

Od dnia 20 sierpnia 1924 roku, zgodnie z reskryptem Wojewody Kieleckiego z dnia 13.VIII—1924 r. Sm. 2172/23/IV podatek od cegły, kamienia, piasku, żwiru, gliny, rudy, żużli, szlaki, surówki żelaznej i szmelcu pobierany był w wysokości 0,05 zł. za 100 kg.

W roku sprawozdawczym wpływ z powyższego źródła zasilił Kasę Miejską sumą zł; 38.558.72

Podatek od oświetlenia elektrycznego.

Podatek od oświetlenia elektrycznego w lokalach z wyszynkiem alkoholu oraz zabaw i widowisk pobierany jest na zasadzie art. 12 ustawy z dnia 11 sierpnia 1923 r. o tymczasowem uregulowaniu finansów komunalnych.

Statut o powyższym podatku uchwalony został na posiedzeniu Rady Miejskiej w dniu 11.XII.1923 r. zatwierdzony reskryptem Ministerstwa Spraw Wewnętrznych z dnia 20.II.1924 r. Nr. Sm. 708/24.

Podatek na rzecz Kasy Miejskiej inkasuje miejscowa Elektrownia, otrzymując tytułem prowizji 2°/o od zainkasowanych sum.

Wpływ z powyższego źródła w roku sprawozdawczym zasilił Kasę Miejskiej sumą zł 3.139.92.

Podatek od zabaw i widowisk.

Statut o podatku od zabaw i widowisk, zgodnie z art. 18 ustawy z dnia 11 sierpnia 1923 roku o tymczasowem uregulowaniu finansów komunalnych, uchwalony został na posiedzeniu Rady Miejskiej w dniu 1 kwietnia 1924 roku, zatwierdzony reskryptem Wojewody Kieleckiego z dnia 21 maja 1924 roku Nr. Sm. 813/9/IV.

Do chwili zatwierdzenia powyższego statutu obowiązywał statut uchwalony na posiedzeniu Rady Miejskiej w dniu 28.XII.1920 r., zatwierdzony reskryptem Ministerstwa Spraw Wewnętrznych z dnia 2.III.1921 r. Nr. SF. 2274/3.

W roku sprawozdawczym wpływ z powyższego źródła był następujący:

kino-teatr „Czary" . . , . .	zł.	15.452.31
„ „Corso" , ...	„	12.836.77
„ „Odeon"	„	14.158.36
„ „Polonja"	„	259.38
przedtawienia teatralne, cyrkowe, koncerty, zabawy, zawody sportowe i t. p.	„	9.721.12
Ogółem . . .	zł.	52.427.94

Podatek od rachunków hotelowych.

Podatek od rachunków hotelowych w wysokości 50 proc. sumy rachunku pobierany był na zasadzie statutu uchwalonego przez Radę Miejską w dniu 20-IX-1923 r., 23-VII-1923 r. i 24-VIII-1923 r. i zatwierdzonego przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych reskryptem z dnia 14-X-1921 r. Nr. Sm. 2607, z dnia 25-IX-1923 r. Nr Sm. 5348/23 i z dnia 22-XI-1923 r. Nr. Sm. 6435/23.

Podatek powyższy inkasują na rzecz Kasy Miejskiej właściciele hotelów. otrzymując od Magistratu 5°/o prowizji od zainkasowanych sum.

Wpływ z powyższego źródła w roku sprawozdawczym był następujący:

z hotelu Rzymskiego	zł.	9.663.22
„ Europejskiego	„	4.810.60
„ Francuskiego	„	206.04
„ Polskiego	„	68.16
„ Kupieckiego	„	202.25
„ Sandomierskiego	„	216.44
„ Racimory (pokoje umeb.)	„	77.81
„ Winera „ „	„	15.90
Ogółem	zł.	15.260.42

Opłaty za wycier kominów.

Opłaty za wycier kominów w roku sprawozdawczym wymierzone zostały na zasadzie uchwały Rady Miejskiej z dnia 22 stycznia 1924 r. i 10 czerwca 1924 r. powziętej na mocy art. 31 ustawy z dnia 11 sierpnia 1923 r. o tymczasowem uregulowaniu finansów komunalnych.

Stawki opłat za wycier kominów były następujące:

od luftu w budynku parterowym	90 gr.
„ „ „ „ 1-piętrowym	1.20 „
„ „ „ „ 2-piętrowym i wyższym.	1 50 „

„ „ piekarnianych i rastauracyjnych pobiera się opłaty o 200%

Wpływy z opłat za wycier kominów przeznacza się na utrzymanie brygady kominiarskiej i Straży Ogniowej.

W roku sprawozdawczym wymierzono opłat na ogólną sumę

1800 płatnikom	zł.	21.603.60
wpłynęło	„	16.253.30
Zaległość	zł.	2.350.30

PODATKI PAŃSTWOWE.

Państwowy podatek od nieruchomości.

Na mocy rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 17 czerwca 1924 r. poczynając od dnia 1 czerwca 1924 r. wprowadzony został państwowy podatek od nieruchomości w wysokości 20% od dochodu brutto z nieruchomości, obliczonego zgodnie z paragr. 4, 5 i 6 wyżej powołanego rozporządzenia.

Za czas od 1 kwietnia do 31 grudnia roku sprawozdawczego wymierzono podatku 1312 płatnikom na sumę . . . zł. 128.374.55

Umorzono zł. 2.110.18		
Wpłynęło „ 85.092.45	„	87.202.63
Zaległość	zł.	41.171.92

Państwowy podatek od zwierząt gospodarskich.

Państwowy podatek od zwierząt gospodarskich, pobierany na mocy art. 1184 i 1185 ustawy lekarskiej (Zbiór Praw Ces. Ros. tom XIII z 1905 roku) i okólnika Ministerstwa Rolnictwa i Dóbr Państwowych Nr. 352 z dnia 19/IX 1921 r., wymierzony został w/g stawek zakomunikowanych przez Województwo Kieleckie pismem z dnia 15.III 1924 r. Nr. 7/341/II.

W roku sprawozdawczym opodatkowano:

koni	533 szt.	po 2,85 zł.		zł.	1.519—05
bydła	550 „	„ 2,15 „		„	1.182—50
cieląt	66 „	„ 0,70 „		„	46—20
owiec	12 „	„ 0,70 „		„	8—40
kóz	181 „	„ 0,70 „		„	126—70
świń	534 „	„ 1,40 „		„	747—60
			Razem	zł.	3.630—45
Umorzono		zł. 41—20			
Wpłynęło		„ 3.589—25		zł.	3.680—45

Składka ogniowa.

Ponieważ Dyrekcja Ubezpieczeń Wzajemnych od ognia nie rozesłała nakazów płatniczych na składkę poszczególnym płatnikom, Magistrat, przystępując do inkasowania wymienionej składki, zmuszony był sporządzić na zasadzie otrzymanego rejestru i rozesłać 1745 nakazów płatniczych na sumę zł. 31.198—21

z tego umorzono przez Dyrekcję	zł. 679—24	
wpłynęło	„ 30.518—97	„ 31.198—21

W celu dokończenia budowy łaźni miejskiej oraz na budowę gmachów dla szkoł powszechnych, Magistrat zaprojektował w roku sprawozdawczym wprowadzenia specjalnego podatku na cele inwestycyjne w postaci 50% dodatku od samoistnych podatków miejskich.

Statut o powyższym podatku uchwalony został na posiedzeniu Rady Miejskiej w dniu 1 kwietnia 1924 r. na zasadzie art. 21 p. 2 ustawy z dnia 11-go sierpnia 1923 r. o tymczasowem uregulowaniu finansów komunalnych.

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych odmówiło jednak zatwierdzenia powyższego statutu, wobec czego podatek inwestycyjny w roku sprawozdawczym nie był pobierany.

W roku sprawozdawczym ściągnięto przymusowo należności miejskich i państwowych na sumę zł 194.420—42, likwidując 14219 pozycyj; sporządzono 5279 różnego rodzaju wywiadów i protokółów; dokonano 8 licytacyj.

Niezależnie od egzekwowania podatków wymienionych w niniejszem sprawozdaniu, ściągano również zaległe podatki z roku 1922 i 1923 nie pobierane w roku sprawozdawczym, a mianowicie: podatek od węgla, podatek szkolny i na Opiekę Społeczną.

WYKAZ

podatków miejskich i państwowych, pobieranych w roku 1924.

L. p.	Nazwa podatku	Ilość wysłan. nakaz. płatn.	Suma wymierzonego podatku		Umorzono względnie zmniejszono		Wpłynęło		Zaległość	
			Zł.	gr.	Zł.	gr.	Zł.	gr.	Zł	gr
1	Dodatek do państw. podatku gruntowego . . .	—	2.037	61	—	—	2.037	61	—	—
2	Dodatek do państw. podatku przemysłowego .	—	191.695	14	—	—	191.695	14	—	—
3	Dodatek do państw. podatku od spoż. zuż. wzgl. produkcji	—	155.268	80	—	—	155.268	80	—	—
4	30% udziału w państw. podatku dochodowym . .	—	37.142	69	—	—	37.142	69	—	—
5	Dodatek do opłat państw. od patentów akcyzowych .	—	12.895	86	—	—	12.895	86	—	—
6	Opłaty kancelaryjne. . .	—	15.473	97	—	—	15.473	97	—	–
7	„ rogatkowe . . .	—	23.849	—	—	—	23.849	—	—	—
8	„ od środków lokom.	1.200	9.052	50	115	50	8.584	34	352	66
9	„ drogowe	5.838	55.633	93	1.920	43	41.490	87	12.222	63
10	„ od umów o przeniesieniu własn. nieruch. .	117	28.765	30	—	—	23.495	42	5.269	88
11	Podatek od plac. budowl.	1.067	22.158	34	6.422	16	5.121	46	10.614	72
12	„ „ weksli protest.	—	13.866	29	—	—	13.866	29	—	—
13	„ „ broni palnej .	524	3.303	50	—	—	3.109	50	194	—
14	„ „ budynków .	1.312	27.517	65	—	—	20.683	12	6.834	53
15	„ „ przedm. zbytku.	43	2.525	–	475	—	1.192	50	857	50
16	„ „ lokali . . .	6.062	39.908	43	1.135	63	32.652	57	6.120	23
17	„ „ spadków i darowizn.	—	—	—	—	—	—	—	—	—
18	Podatek od szyldów. . .	1.563	34.741	—	2.059	50	32.172	25	509	25
19	„ „ psów. . . .	900	3.975	—	993	—	2.875	—	107	—
20	„ „ ładunk. kolej.	—	38.558	72	—	—	38.558	72	—	—
21	„ „ ośw. elektr. .	—	3.139	92	—	—	3.139	92	—	—
22	„ „ zabaw i wid.	—	52.427	94	—	—	52.427	94	—	—
23	„ „ rach. hotel. .	—	15.260	42	—	—	15.260	42	—	—
24	Opłaty za wycier komin.	3.600	21.603	60	—	—	19.253	30	2.350	30
25	„ kanalizacyjne . .	123	2.464	75	—	—	2.080	50	384	25
	Razem . .	22.349	813.265	36	13.121	22	754.327	19	45.816	95
	Podatki państwowe.									
26	państw. od nieruchom. .	1.312	128.374	55	2.110	18	85.092	45	41.171	92
27	„ „ zwierz. gosp.	1.372	3.680	45	91	20	3.589	25	—	—
28	składka ogniowa	1.745	31.198	21	679	24	30.518	97	—	—
	Razem . .	4.429	163.253	21	2.880	62	119.200	67	41.171	92
	Ogółem . .	26 778	976.518	57	16.001	84	873.527	86	86.988	87

B. Referat Rachuby i Kontroli.

Budżet miasta na rok sprawozdawczy na ogólną sumę zł. 2.172.680—48 uchwalony został na posiedzeniu Rady Miejskiej w dniu 4 lutego 1925 r.

Wojewoda Kielecki reskryptem z dnia 11 listopada 1924 r. Sm. 2044/IV zatwierdził wspomniany budżet z następującymi zastrzeżeniami:

1.	skreślenia w dochodach podatku na Straż Ogniową . .	zł. 200—
3.	skreślenia w dochodach podatku inwestycyjnego . . .	„ 28.650—
		zł. 28.850—
3	wstawienia w wydatkach na uzupełnienie udziału w kosztach utrzymania policji państwowej za 1922 i 1923 r. . . . . i . .	zł. 1.911—85

Wobec powyższego, przez skreślenie w budżecie dochodów zł. 28.850, oraz wstawienie do wydatków kwoty zł. 1.911—85 w budżecie wynikł niedobór w kwocie zł. 30.761—85, który został pokryty z oszczędności budżetowych.

Sprawozdanie z wykonania budżetu za rok 1924 ukończone zostało w dniu 10 marca 1925 r.

Wpływy budżetowe według sprawozdania wynoszą zł. 1.196.508—09, wydatki zł. 1.125.590—24.

Saldo kasowe na dzień 1.I. 1925 r. wynosiło	zł. 23.287—51
pozostałość depozytów „ „ „	„ 31.910—89
pozostałość zaliczek „ „ „	„ 85.892—16

Rachunkowość do dnia 1 lipca prowadzona była w markach, od dnia 1 lipca w złotych polskich. Wpływy i wydatki do dnia 1 lipca przerachowane zostały po kursie 1.800.000 mk. za 1 złoty.

Wskutek niezatwierdzenia przez władze nadzorcze podatku inwestycyjnego, podatku budynkowego oraz nieuzyskania preliminowanej w budżecie pożyczki z P. K. O., przewidywane inwestycje w roku sprawozdawczym nie zostały wykonane.

W celu przyjścia z pomocą bezrobotnym, liczba których, z powodu zastoju w przemyśle, w roku sprawozdawczym znacznie wzrosła, Magistrat uzyskał pożyczkę od Rządu w marcu 1924 roku w kwocie 20.000.000.000 mk. na zasiłki dla bezrobotnych oraz w miesiącu lipcu roku sprawozdawczego 50.000 zł. na prowadzenie robót publicznych.

W związku z uzyskaniem wymienionych pożyczek wypłacono w roku sprawozdawczym tytułem zasiłków bezrobotnym zł. 13.735 gr. 11 oraz zatrudniając bezrobotnych prowadzono roboty na które wydatkowano następujące sumy:

za konserwację i przebrukowanie ulic i dróg . . .	zł. 20.432—81
„ wykończenie budowy łaźni	„ 3.049—69
„ regulację rzeki Mlecznej	„ 13.947—49
„ remont i czyszczenie kanałów.	„ 14.751—09
	zł. 52.181—08

Od października roku sprawozdawczego w myśl umowy zawartej w dniu 15 października 1924 r. z Zarządem Obwodowego Funduszu Bezrobocia, Magistrat, jako instytucja zastępcza, uskuteczniał wypłaty zasiłków bezrobotnym oraz wykonywał wszelkie czynności związane z akcją wypłat zasiłków.

Ogólna suma wypłaconych zasiłków w roku sprawozdawczym wynosiła zł. 8.299—53.

WYKAZ

długów miasta na dzień 1.I.1925 r. zwaloryzowanych zgodnie z rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 14 maja 1924 r.

L. p.	WYSZCZEGÓLNIENIE	Suma złotych
1	W Ministerstwie Robót Publicznych	
	a) na roboty publiczne z r. 1919	108.719—70
	b) „ „ „ z r. 1924	40.927—24
	c) „ budowę łaźni z r. 1950	2.376—47
2	Reszta z pożyczki, wydanej przez Starostwo Radomskie z r .1919	3.636—36
3	W T-wie Kredytowem m. Radomia dług hypoteczny	11.200—
4	„ „ Dobroczynności m. Radomia dług hipoteczny	14.083—33
5	Należność za kupioną od b. rządu rosyjskiego parcelę na Oświęcimie	7.534—80
	Razem	188.477—90

WYKAZ

Kapitałów miejskich na dzień 1 stycznia 1925 r.

Liczba porząd.	WYSZCZEGÓLNIENIE	SUMA	
		Marek	Złotych
1.	Udział członkowski w T-wie Kredytowem miasta Radomia	730.80	
2.	Akcje Banku Komunalnego	1.150.000.—	3.000.—
3.	Udział członkowski w Kasie Przemysłowców Radomskich	2.966.25	
4.	Udział w Pocztowej Kasie Oszczędności .	100.—	
5.	Udział w Radomskiem Stowarzyszeniu Budowlanem	1.000.—	
6.	Akcje T-wa. Aprowizacji Miašt Polski . .		120.—
7.	Akcje Banku Polskiego		2.500.—
8.	Akcje Polskiej Centrali Handlowej . . .	6.720.—	
9.	Fundusz obrotowy warsztatów Miejskiej Szkoły Rzemiosł		9.078.56
	Razem . .	1.161.517.05	14.698.56

Procentowy stosunek WPŁYWÓW preliminarza budżetowego i wykonania budżetu za 1924 r.

WPŁYWY	Preliminarz	% sumy budżetu		Wykonanie	% sumy budżetu	
		zw.	ogól		zw.	ogól.
BUDŻET ZWYCZAJNY.						
Dział I. Zarząd Główny.						
Tytuł I. Wydz. Prezydjalny .	50.—	—	—	989.34	0,1	0,1
„ II. Litografja	4.500.—	0,5	0,4	5.406 86	0,5	0,5
Suma działu I-go .	4.550.—	0,5	0,4	6.396.20	0,6	0,6
Dział II. Wydz. Administracyjny.						
Tytuł I. Urząd Rozjemczy . .	100.—	—	—	238.08	—	—
„ II. Straż Ogniowa . .	7.279.—	0,9	0,8	19.253.30	1,7	1,6
„ III. Areszt	100.—	—	—	—	—	—
Suma działu II-go .	7.479.—	0,9	0,8	19.491.38	1,7	1,6
Dział III. Wydz. Skarbowy.						
Tytuł I. Zaległości z 1923 r. .	5.200.—	0,6	0,5	8.727.66	0,8	0,8
„ II. Różne wpływy . . .	10.750.—	1,3	1,1	60.437.61	5,3	5,1
„ III. Dodatki do pod. państ.	230.274.79	26,9	23,8	399.040.10	35,3	33,3
„ IV. Opłaty	103.152.23	12,0	10,6	89.398.18	7,9	7,5
„ V. Podatki samoistne .	313.670.—	36,6	32,4	246.736.85	21,9	20,6
Suma działu III-go .	663.047.02	77,4	68,4	804.340.40	71,2	67,3
Dział IV. Wydz. Gospodarczy.						
Tytuł I. Biuro Wydziału . .	50.—	—	—	1.149.21	0,1	0,1
„ II. Uprawa ziemi . . .	28.554.—	3,3	2,9	30.403.58	2,7	2,5
„ III. Grunta i place . .	1.414.—	0,2	0,1	2.803.44	0,2	0,2
„ IV. Budynki	1.576.—	0,2	0,1	3.268.26	0,3	0,3
„ V Targi i hale targowe	14.046.—	1,6	1,4	30.644.40	2,7	2,6
„ VI. Rzeźnia	37.950.—	4,4	3,9	68.598.41	6,1	5,7
„ VII. Cegielnia	21.000.—	2,4	2,1	16.058.40	1,4	1,3
„ VIII. Tabor	39.200.—	4,6	4,1	88.701.99	7,8	7,4
„ IX. Kioski ogłoszeniowe	2.300.—	0,3	0,2	3.538.99	0,3	0,3
Suma działu IV-go .	146.090.—	17.0	14,8	245.166.68	21,6	20,4
Dział V. Wydz. Budownictwa.						
Tytuł I. Plantacje	540.—	0,1	0,1	1.522.50	0,1	0,1
„ II. Opłaty kanalizac. . .	1.300.—	0,2	0,1	2.094.27	0,2	0,2
Suma działu V-go .	1.840.—	0,3	0,2	3.616.77	0,3	0,3
Dział VI. Wydz. Oświatowy.						
Tytuł I. Biuro Wydziału . .	100.—	—	—	1.623.46	0,1	0,1
„ II. Szkoła Rzemiosł . .	33.708.84	3,9	3,6	48.002.92	4,2	4,
Suma działu VI-go .	33.808.84	3,9	3,6	49.626.38	4,3	4,1

WPŁYWY	Preliminarz	% sumy budżetu zw.	% sumy budżetu ogól.	Wykonanie	% sumy budżetu zw.	% sumy budżetu ogól.
Dział VII. Wydz. Zdr. i Op. Społ.						
Tytuł I. Różne wpływy . . .	175.—	—	—	3.656.15	0.3	0.3
„ II. Zwalczanie epidemji .	50.—	—	—	38.—	—	—
„ III. Laboratorjum chem. .	15.—	—	—	287.25	—	—
Suma działu VII-go .	240.—	—		3.981.40	0.3	0.3
Razem budżet zwyczajny .	857.054.86	—	—	1.132.619.21	100,0	—
BUDŻET NADZWYCZAJNY.						
Tytuł I. Pożyczki	113.742.68	—	11,7	63.888.88	—	5.4
Budżet ogólny . .	**970.797.54**	—	**100.0**	**1.196.508.09**	—	**100.0**

Stosunek procentowy WYDATKÓW preliminarza budżetowego i wykonania budżetu za rok 1924.

WYDATKI	Preliminarz	% sumy budżetu zw.	% sumy budżetu ogól.	Wykonanie	% sumy budżetu zw.	% sumy budżetu ogól.
BUDŻET ZWYCZAJNY						
Dział I. Zarząd Główny.						
Tytuł I. Rada Miejska	3.039.35	0.4	0.3	3.140.84	0.3	0.3
„ II. Zarząd Główny . . .	27.529.98	3.5	2.7	28.980.65	2.7	2.6
„ III. Biuro Wydz. Prezyd. .	41.094.03	5.2	4.1	43.632.94	4 1	3.9
„ IV. Ogólne wydatki admin.	3.654.—	0.5	0.4	11.696.41	1.1	1—
„ V. „ „ person.	19.526 —	2.5	2.0	25.976.42	2.5	2.3
„ VI. Wydatki na cele ogólne	1.230.—	0.2	0.1	9.762.30	0.9	0.9
„ VII. Litografja	4.345.98	0.5	0.4	4.491.14	0.4	0.4
„ VIII. Stajnia	5.087.45	0.6	0.5	10.509.04	1 –	1—
Suma działu I-go	105.506.79	13.4	10.5	138.189.74	13—	12.4
Dział II. Wydz. Administr.						
Tytuł I. Biuro Wydziału . . .	30.314.94	3.9	3—	36 716.46	3.4	3.2
„ II Swiadczenia dla Państwa	52.591.85	6.7	5.4	52.191.85	4.9	4.6
„ III. Urząd Rozjemczy . . .	1.820.—	0.2	0.2	1.930.20	0.2	0.2
„ IV. Straż Ogniowa . . .	7.479.—	0.9	0.7	21.837. –	2—	1.9
„ V. Areszt	704.—	0.1	—	884.47	0.1	0.1
Suma działu II-go	92.909.79	11.8	9.3	113.559.98	10.6	10—
Dział III. Wydz. Skarbowy						
Tutuł I. Biuro Wydziału . . .	63.281.91	8 1	6.3	80.490.70	7.6	7.1
„ II. Spłata długów i odsetki od pożyczek	14 661.20	1.9	1.5	23.543.46	2.2	2.1
Suma działu III-go	77.943.11	10—	7.8	104.034.16	9.8	9.2
Dział IV. Wydz. Gospodar.						
Tytuł I. Biuro Wydziału . . .	12.494.93	1 6	1.2	12.593.61	1.2	1.1
„ II. Uprawa ziemi	15.031.15	1.9	1.5	38.208.04	3.1	2.9
„ III. Las	1.738.28	0.2	0.2	3.747.87	0.4	0.4
„ IV. Budynki	12.690.63	1.6	1.2	19.616.99	1.9	1.7
„ V. Targi i hale targowe .	4.967.33	0.6	0.5	5.115.78	0.5	0.5
„ VI. Rzeźnia	15 527.92	2—	1.6	29.301.27	2.8	2.7
„ VII. Cegielnia	18.238.57	2.3	1 8	18.908.02	1.8	1.7
„ VIII. Tabor	39.090.14	5—	4—	57.895.67	5.3	5.1
„ IX. Kioski ogłoszeniowe . .	2.362.46	10.3	0.2	2.657.93	0.2	0.2
Suma działu IV-go	122.141.41	15.5	12.2	183.045.18	17.2	16.3
Dział V. Wydz. Budow.						
Tytuł I. Biuro Wydziału . . .	22.445 08	2.9	2.2	23.052.95	2.2	2—
„ II. Roboty drogowe . . .	89.262.33	11.4	9—	108.195.86	10.1	9.6
„ III. Roboty miernicze . . .	1.697.—	0.2	0.2	3.948.38	0.4	0.4
„ IV. Studnie i kanały . .	2.322.—	0.3	0.2	19.009.73	1.8	1.7
„ V. Plantacje	11.188.57	1.4	1.1	22.524.68	2.1	2—
„ VI. Oczyszczenie miasta . .	9.120.30	1.2	0.9	19.054.61	1.8	1.7
„ VII. Oświetlenie miasta . .	4.000.—	0.5	0.4	33.738.74	3.2	3—
Suma działu V-go	140.035.28	17.9	14—	229.524.95	21.6	20.4

WYDATKI	Preliminarz	% sumy budżetu zw.	% sumy budżetu ogól.	Wykonanie	% sumy budżetu zw.	% sumy budżetu ogól.
Dział VI. Wydział Oświat.						
Tytuł I. Biuro Wydziału . . .	5.216.70	0.7	0.5	5.095.42	0.5	0.5
„ II. Szk.Powsz.wydatki gosp.	36.389.—	4.6	3.6	50.475.03	4.7	4.5
„ III. Dozór lekarski . . .	9.554.40	1.2	1—	8.149.58	0.8	0.7
„ IV. Pomoc dla dzieci . . .	4.800.—	0.6	0.5	3.155.75	0 3	0.3
„ V. Rada Szkolna	356.—	—	—	947.33	0.1	0.1
„ VI. Szkoła Rzemiosł . . .	82.519.50	10.6	8.3	91.249.23	8.6	8.1
„ VII. Kursa dokształcające .	1.200.—	0.2	0.1	1.612.71	0.2	0.2
„VIII. Uniwersytet powszechny	650.—	0.1	—	—	—	—
„ IX. Bibljoteka publiczna . .	11.741.90	1.5	1.2	10.932.27	1—	0.9
Suma działu VI-go	152.427.50	19.5	15.2	171.617.32	16.2	15.3
Dział VII. Wydz. Zdrowia i Opieki Społ.						
Tytuł I. Biuro Wydziału . . .	14.910.36	1.9	1.5	16.346.42	1.5	1.4
„ II. Zwalczanie epidemji . .	11.028.66	1.4	1.1	9.950.75	0.9	0.9
„ III. Laboratorjum chem. . .	3.228.—	0.4	0.3	2.387.58	0.2	0.2
„ IV. Szpitalnictwo	7.956 —	1—	0 8	3.828.68	0.8	0.8
Opieka Społeczna						
„ V. Przytułek dla umysłowo chorych	4.357.80	0.5	0.4	3.273.33	0.3	0.3
„ VI. Schronisko dla starców	10.816.80	1.4	1.1	15.479.28	1.5	1.4
„ VII. Ochrona dla dziewcząt	19.054.60	2.4	1.9	20 235.05	1.9	1.8
„VIII. Wsparcia i zapomogi .	20.175.—	2 6	2—	46.100.96	4.3	4—
„ IX. Kolonje letnie	2.265.—	0.3	0.2	2.077.85	0.2	0.2
Suma działu VII-go	93 792.12	11.9	9.3	124.779.90	11.6	11—
Ogółem budżet zwyczajny	784.756.—	100--	—	1.064.751.23	100 -	—
Budżet nadzwyczajny						
Tytuł I. Roboty inwestycyjne .	198.842.13	—	19.9	38.473.73	—	3.4
„ II. Różne wydatki . . .	17.961.26	—	1.8	22.365.28	—	2—
Razem	216.803.39	—	21.7	60.839.01	—	5.4
Budżet ogólny	**1.001.559.39**	—	**100--**	**1.125.590.24**	—	**100--**

VI.

WYDZIAŁ GOSPODARCZY.

Ogólna działalność Wydziału Gospodarczego polega na:

1. zarządzie budynków miejskich, gruntów, lasu oraz przedsiębiorstw.
2 sprawie dzierżawy gruntów, placów, jatek, sklepów i t p.
3. rachunkowości gospodarstwa rolnego i leśnego.
4. przygotowywaniu i opracowywaniu projektów umów dzierżawnych.
5, prowadzeniu magazynu i jego rachunkowości.
6. prowadzeniu ksiąg inwentarza i utrzymaniu inwentarza.
7. czynieniu drobnych zakupów.
8. prowadzeniu rachunkowości taboru, kontroli nad robotnikami na folw. Koniówka.
9. pobieraniu opłat za prawo handlu na placach miejskich w dnie targowe.
10. prowadzeniu ewidencji cen targowych.
11. pobieraniu opłat za rozklejanie afiszów.
12. kontroli opłat, pobieranych w rzeźni miejskiej za ubój zwierząt rzeźnych i trychinoskopję.

Personel Wydziału w sprawozdawczym okresie stanowili Kierownik Wydziału-ławnik Magistratu Wacław Rodziewicz, p. o. referenta, magazynier, kontroler targowy i kancelista.

Personel miejskiego folwarku Koniówka: ekonom Jan Jarczyński, karbowy, dozorca

Afiszer, 2 gajowych, 4 dozorców budynków miejskich, 2 dozorców hal targowych, 11 dozorców dla oczyszczania placów i ulic, dozorca składu miejskiego oraz dozorca cegielni miejskiej.

Nieruchomy majątek miasta RADOMIA stanowią:

Nr. porz.	NAZWA NIERUCHOMOŚCI	PRZESTRZEŃ			Gdzie położona	Wartość przybliżona Zł.
		mrg.	pręt	mtr.²		
1	Ratusz z zabudowaniami gospodarskiemi . . .	—	—	—	Rynek	250.000
2	Dom 2-piętrowy . . .	—	—	—	Dzierzkowska 9/11 .	150.000
3	„ 1 „ . . .	—	—	—	1 Maja Nr. 60 . .	210.000
4	„ 2 „ . . .	—	—	—	Stare Miasto . . .	60.000
5	„ 1 „ . . .	—	—	—	Grodzka Nr. 8. . .	54.000
6	„ parterowy . . .	—	—	—	Warszawska Nr. 20	174.000
7	„ „	—	—	—	Mleczna Nr. 9. . .	1.500
8	„ „	—	—	—	Warszawska . . .	5.100
9	„ „	—	—	—	Kozienicka . . .	1.800
10	„ „	—	—	—	Kozienicka Nr. 10 .	10.000
11	„ „	—	—	—	Starokrakowska 32	3.300
12	„ „	—	—	—	Długa po rogatce .	1.500
13	„ „	—	—	—	ul. Mleczna St. Ogr.	7.500
14	„ „	—	—	—	Mleczna Nr. 7 . .	40 000
15	„ „	—	—	—	Lubelska Nr. 95 .	1.500
16	„ „ z oranżerją i zabudowaniami .	—	—	—	Spacerowa Nr. 26 .	195.000

Nr. porz.	NAZWA NIERUCHOMOŚCI	PRZESTRZEŃ mrg.	pręt	mtr.²	Gdzie położona	Wartość przybliżona Zł
17	Rzeźnia z zabudowaniami	—	—	—	Basenowa 1/3 . .	175.000
18	Łaźnia	—	—	—	Park Kościuszki . .	75.000
19	Dom parterowy (Sanatorj.)	—	—	—	w lesie Pacyna . .	2.100
20	„ „ (Gajówka)	—	—	—	„ „ „ . .	9.000
21	„ „ z zabudowaniami gospodarskiemi.	—	—	—	Żakowice	10.000
22	Hale targowe z piwnicami	—	—	—	Plac Jagielloński. .	140.000
23	27 sklepów	—	—	—	Wałowa Nr. 13 . .	60.000
24	Folwark Koniówka i budynki	66	262	—	Koniówka	126.000
25	Las Nowa Wola (Pacyna)	135	003	—	Nowa Wola g. Rad.	390.000
26	Las w Malczewie . . .	10	188	—	Malczew g. Gembarz.	45.000
27	Park Kościuszki. . . .	13	190	—	Lubelska 55/58 . .	100.000
28	Park Stary Ogród . . .	6	075	—	Mleczna Nr. 2. . .	40.000
29	Ziemia Młodzianowska .	48	—	—	Przedm. Młodzian. .	90.000
30	„ Malczewska . .	10	450	—	Malczew g. Gembarz.	6.000
31	„ Kozienicka . . .	23	003	—	przy szosie Kozienic.	250.000
32	„ w Pacynie . . .	32	002	—	Nowa Wola g. Rad.	2.000
33	Łąka i pastwisko pod Pacyną	9	072	—	„ „ „ „	—
34	Ziemia w Czarnej Miedzy	2	211	—	pod cmentarzem żyd.	2.000
35	Ziemia Kopanina . . .	4	—	—	pod cmentarzem żyd.	2.000
36	Ogród owocowy z łąką i polem	24	44	—	Spacerowa Nr. 26 .	100.000
37	Plac	—	—	682	Staromiejska	2.000
38	„	—	—	750	Wałowa	6.000
39	„ oparkaniony . . .	—	—	85	Wolność Nr 4. . .	2.000
40	3 kioski	—	—	—	—	300
41	Altana i lodownia . . .	—	—	—	Park Kościuszki .	1.000

Część wskazanych wyżej objektów, mianowicie objekty wyliczone w poz. 1, 16, 17 18, 24, 26, 27, 29 (1/2), 30, 31, 32, 36, 39 były w użytkowaniu i administracji Magistratu, część zaś poz. 7, 8, 9, 10, 11. 12, 13, 18, 20, 21, 22, 23, 28, 29 (1/2), 30, 31 (część) 34, 35, 37, 38, 40 i 41 była oddana w dzierżawę; na nieruchomości pod poz. 3 jest Szkoła Rzemiosł; w budynk. pod poz. 4 i 6 są szpital epidemiczny i weneryczny; domy pod poz. 2 i 5 zajęte są na szkoły powszechne.

Gospodarstwo rolne.

Ziemi uprawnej we własnej administracji miasto posiada 65 morg 45 pręt. a łąk 41 morg.

System gospodarstwa rolnego jest dwojaki: czteropolowy i trójpolowy.

Folwark miejski „Koniówka" zalicza się do systemu czteropolowego, a ziemia przy szosie Kozienickiej i na Młodzianowie — do trójpolowego.

Zasiewów dokonano jak niżej:

Nr. p.		Żyta		Owsa		Łubinu nasien.		Seradeli nasien.		Ziemniaki	
		mrg.	pr.	mrg.	pr.	mrg.	pr	mrg.	pr.	mrg.	pr.
1	Folw. Koniówka	6	150	10	100	3	150	1	150	6	150
2	Ziemia przy szosie Kozienickiej . . .	6	—	6	—	—	—	—	—	6	—
3	Ziemia na Młodzianowie	—	—	15	—	—	—	—	—	—	—
4	Ziemia za Rzeźnią	—	—	—	—	—	—	—	—	2	275
5	Ziemia na Oświęcimie	1	150	—	—	—	—	—	—	—	—

Pomimo to, że rok 1924 był dla rolnictwa w Polsce rokiem nieurodzaju, a zwłaszcza niedopisały żyta i jarzyny, to jednak — dzięki sprowadzeniu nowego nasienia selekcyjnego odmiany „Petkus" — omłot żyta z gospodarstwa rolnego miejskiego dał wyjątkowo dobre rezultaty.

Rezultat zbiorów w roku 1924 był następujący:

Żyta zebrano	mtr.	134,5
Owsa	„	146
Ziemniaków	„	744
Seradeli	„	2,5
Łubinu	„	18
Siana	„	778,69
Słomy	„	1126
Koniczyny	„	30

Z ogólnej ilości zbiorów rolnych sprzedano w roku 1924 po cenach rynkowych: ziemniaków — 87 mtr. oraz słomy — 6 mtr. Pozostała część — z wyjątkiem ziarna, pozostawionego na zasiew — zużytkowana została dla potrzeb koni taboru i koni reprezentacyjnych.

Poza tem na rok 1925 pozostał ze zbiorów 1924 roku zapas słomy i siana.

Folwark Koniówka.

Zarówno zabudowania gospodarcze na miejskim folwarku „Koniówka", jak i dom dla służby folwarcznej i ekonoma, znajdowały się w bardzo złym stanie, co zniewoliło Magistrat do poczynienia niezbędnego remontu.

Remont ten polegał: na położeniu pod stajnię nowych przyciesi i daniu podmurówki, poprzednie bowiem przyciesie leżały bezpośrednio na ziemi. Wewnątrz stajni ułożono podłogę z palonej cegły, zalanej cementem i urządzono ścieki kryte na gnojówkę.

Wybudowano wzorową gnojownię o rozmiarach 16,00 × 18,00 mtr. i głębokości $1^1/_2$ mtr. z cegły i cementu dla przetrzymywania i konserwowania obornika. W drugim podwórzu zaś postawiono nową drewnianą szopę na sprzęty i narzędzia gospodarskie.

Podwórze zostało zniwelowane, nawiezione ziemią i szlaką; około studni dano bruk, wyprowadzono rynsztok brukowany na drogę dla odprowadzenia wody deszczowej z podwórza.

W domu zajmowanym przez ekonoma, pokryto dach gontami, zmieniono zniszczone przyciesie, naprawiono podłogi i ściany, przestawiono piece, ganek

otrzymał nowe słupy i schodki murowane. W czworaku zamieniono zniszczone przyciesie, naprawiono podłogi, drzwi, piece i okna.

T a b o r.

Dla celów asenizacyjnych, uprawy pól, oczyszczania ulic i placów, nawożenia lodu do hal na Placu Jagiellońskim, rozwożenia mięsa z Rzeźni Miejskiej do sklepòw w mieście, reperacji dróg i innych potrzeb, związanych z gospodarką miejską, miasto utrzymuje na miejskim folwarku Koniówka tabor, liczący 22 konie i 2 źrebaki, pochodzące od klaczy taboru.

Tabor jest obsługiwany przez 7 pracowników.

Utrzymywane warsztaty zatrudniają kowala, jego pomocnika oraz stelmacha.

Las na Pacynie.

W roku sprawozdawczym rozpoczęte zostały prace w kierunku doprowadzenia miejskiego gospodarstwa leśnego do porządku: dokonano pomiarów, dzieląc las na okręgi, usypano kopce graniczne, przecięto linję okręgów. Na wolnej, bezleśnej przestrzeni pomiędzy gajówką a drogą, prowadzącą do młyna, zasadzono na 4-ch morgach około 45000 sadzonek sosnowych zakupionych w lasach państwowych. Wreszcie—zgodnie z uchwałą Rady Miejskiej z dn. 26 czerwca 1924 r. — rozpoczęto układy z włościanami w celu uregulowan'a serwitutów, ciążących na części lasu miejskiego.

Place miejskie.

Miasto posiadało w roku sprawozdawczym na Placu Jagiellońskim 322 ogrodzone miejsca dla handlu, z których wydzierżawiono 215.

Na ulicy Wałowej miejsc pod dachem jest 100, w roku sprawozdawczym wydzierżawiono 79.

Od osób, które nie wydzierżawiają miejsc dla handlu na okres roczny, pobierane są w dnie targowe specjalne opłaty:

Opłat tych w roku 1924 pobrano:

w miesiącu	styczniu	978.920.000	Mk.			
„	lutym	1.770.900.000	„			
„	marcu	2.079.300.000	„			
„	kwietniu	2.262.000.000	„			
„	maju	2.732.910.000	„			
„	czerwcu	1.353.200.000	„			11.177.230.000
„	lipcu	1.142	zł.	17	gr.	
„	sierpniu	863	„	39	„	
„	wrześniu	1.209	„	90	„	
„	październiku	1 418	„	71	„	
„	listopadzie	1.000	„	53	„	
„	grudniu	1.012	„	75	„	6.647 zł. 45 gr.

C e g i e l n i a.

W roku sprawozdawczym cegielnia prowadzona była przez Wydział Gospodarczy. Gliny naszychtowano 1577 m^3, surowca zrobiono sztuk 374.220, z wypału otrzymano cegły 356.720 szt. Rok dla cegielni nie był pomyślny, gdyż w pracy przy robocie bardzo przeszkadzały deszcze, oraz ogólny kryzys w przemyśle odbił się znacznie na cenie cegły.

Nadmienić należy, że w roku sprawozdawczym ogrodzono drutem plac na targowisko bydlęce; ropoczęto budowę domu na pomieszczenie wagi miejskiej na Pl. Jagiellońskim, oraz biura dla kontroli weterynaryjnej wprowadzanych na targowisko zwierząt.

Na poszczególnych ulicach i placach miejskich ustawiono 12 skrzyń — zbiorników na śmiecie, zmiatane z ulic przez dozorców miejskich.

Referat Weterynaryjny.

Przy Wydziale Gospodarczym w roku sprawozdawczym istniał Oddział Weterynaryjny, na czele którego stał miejski lekarz weterynaryjny.

Personel Oddziału składał się z zarządcy rzeźni, felczera weterynaryjnego, trychinoskopistki — poborcy opłat, sanitarjusza oraz 3 dozorców.

W zakres czynności referatu weterynaryjnego (Oddziału Weterynaryjnego), kierownikiem którego jest miejski lekarz weterynaryjny, wchodziły w roku ubiegłym:

a) nadzór sanitarno-weterynaryjny na Rzeźni Miejskiej, oględziny i badanie zwierząt rzeźnych i produktów mięsnych;

b) oględziny i badanie mięsa przywozowego;

c) prowadzenie stacji trychinoskopowej;

d) nadzór sanitarno-weterynaryjny nad zwierzętami handlowemi na targowicy miejskiej;

e) nadzór nad warsztatami masarskiemi, jatkami mięsnemi, sklepami masarskiemi, sprzedażą produktów mięsnych ze stolików i straganów, składniami surowych produktów zwierzęcych, stajniami dla zwierząt handlowych, rakarnią i grzebowiskiem i t. d. Rzeźnia Miejska znajdowała się pod bezpośrednim nadzorem i kierownictwem miejskiego lekarza weterynaryjnego.

Rezultaty działalności miejskiego referatu weterynaryjnego w 1924 roku wyszczególnione są niżej.

Tabl. I. **Nadzór sanitarno-weterynaryjny na Rzeźni Miejskiej.**

Zabito w Rzeźni	Liczba zwierząt u których stwierdzono zmiany patalogiczne	NAZWA CHORÓB					ZABRAKOWANO				Wypuszczono na warunkach ograniczonych
		Zaraza płucna	Gruźlica	Trychniny	Wągry	Inne choroby	Całe sztuki	Części	Narządów wewnętrznych	Dezynfekowano	
Bydła rogatego 7.894 szt.	4.126	27	518	—	—	3.581	—	94	4.034	27 skór	
Cieląt 15.854	66	—	1	—	—	65	2	9	80	—	1 cała sztuka
Owiec 8.572	759	—	15	—	—	744	—	4	755	—	
Świń 7.891	1.549	—	8	7	23	1.511	7	5	1.516	—	23 całe sztuki były nasolone
Razem 40.211 szt.	6.500	27	542	7	23	5.901	9	112	6.385	27	24

Tabl. II.

WYKAZ

produktów mięsnych, przywiezionych na sprzedaż i zbadanych w Rzeźni Miejskiej.

Wołowiny	Cielęciny	Baraniny	Wieprzowiny	Słoniny	Zniszczono mięsnych produktów z powodu chorób	UWAGI
K i l o g r a m y						
31.000	12.211	9.120	111.121	126.865	Gruźlicy, Trychin, wągrów—stanu gnilnego Razem 496 kgr.	nasolono

Tabl. III.

WYKAZ

zwierząt handlowych, dostarczonych na targi.

DOSTARCZONO NA TARGI					
Bydła rog.	Cieląt	Owiec	Świń	Prosiąt	Koni
9.421 szt.	2.898 szt.	1.582 szt.	2.618 szt.	12.789 szt.	6.626 szt.

Tabl. IV.

WYKAZ

o nadzorze sanitarno-weterynaryjnym nad rakarnią miejską.

DOSTARCZONO ZWIERZĄT i ZWŁOK				
koni	bydła rog.	innych zwierząt	psów	Stwierdzone choroby zakaźne
24	5	3	1096	Wścieklizny — 2 wypadki, Wąglika — 1 wypadek, Podejrzenia o wściekliznę 15 wypad. Innych chorób — 29 wypadków.

Tabl. V.

WYKAZ

o nadzorze sanitarno-weterynaryjnym nad warsztatami, masarskiemi, jatkami, straganami i t. d.

OBEJRZANO CO 3 MIESIĄCE					
Warsztatów masarskich	Jatek mięsnych	Sklepów masarskich	Garbarni	Stajni i obór	Składów skór, kości i t. d.
78	61	52	7	18	8

VII.
WYDZIAŁ BUDOWNICTWA.

Do kompetencji Wydziału — zgodnie z ustanowionym przez Magistrat podziałem czynności — między innemi należą następujące sprawy:

a) projektowanie nowych gmachów, przebudowa i remont istniejących budynków miejskich, konserwacja zabytków budowlanych, sporządzanie projektów na plantacje i skwery, sprawy dotyczące przygotowania planu regulacyjnego miasta;

b) inspekcja budowli, wznoszonych, przerabianych lub remontowanych, sprawy bezpieczeństwa publicznego;

c) prowadzenie spraw związanych z Elektrownią i oświetleniem miasta;

d) dozór techniczny nad cegielnią miejską;

e) projektowanie i budowa nowych dróg i szos, zabrukowanie, przebrukowanie i konserwacja ulic i wynikające z tego opracowywanie umów i projektów na roboty lub dostawę materjałów;

f) pomiary miasta i pomiary poszczególnych nieruchomości.

Personel Wydziału Budownictwa, na czele którego stoi architekt miejski inż. Stanisław Brzozowski, w roku sprawozdawczym stanowili: inżynier - inspektor (zastępca inżyniera miejskiego), technik budowlany, kancelista, dozorca drogowy, magazynier, oraz geometra miejski.

Poza przytoczonemi wyżej, regulaminowo określonemi czynnościami Wydziału, przedstawiciele Wydziału, z urzędu, przyjmować musieli udział w posiedzeniach Delegacji Technicznej, Komisji Sanitarno Technicznej; w komisjach, organizowanych przez Urząd Przemysłowy Wojewódzki; wreszcie stawali w charakterze ekspertów względnie, świadków w sądach, w sprawach dotyczących wykroczenia przeciwko przepisom policyjno-budowlanym.

Tak nieliczny personel służbowy Wydziału Budownictwa i szeroki zakres działalności tego Wydziału z jednej, dewaluacja w pierwszej połowie roku sprawozdawczego i ciężki stan funduszów miejskich wogóle z drugiej strony sprawić miały, że działalność Wydziału w roku 1924 ograniczała się jedynie do wykonania najniezbędniejszych robót inwestycyjnych i przygotowań projektów na r. 1925.

Przed szczegółowem omówieniem prowadzonych przez Wydział robót zaznaczyć należy, że ogólna ilość nadesłanej do Wydziału w roku 1924 korespondencji wynosiła 1007 szt., z których:

a) otrzymano zawiadomjeń z Komisarjatu Policji Państwowej z doniesieniem o zepsutych mostach, brukach lub zanieczyszczonych kanałach 83 (większa część była załatwiona przed otrzymaniem zawiadomienia, gdyż przy Wydziale są dozorcy, nieustannie sledzący za utrzymaniem w należytym stanie mostów miejskich, bruków i t. p.);

b) komunikatów o walących się domach, zagrażających bezpieczeństwu publicznemu, otrzymano od Policji 29, od osób zaś prywatnych wpłynęło zawiadomień takich 34;

c) podań o pozwolenie na otwarcie składów węgla złożono 11;

d) podań o zezwolenie na dokonanie remontu budynków i zatwierdzenie planów nowych budowli wniesiono 186.

Sprawy wyliczone w poz. *b* i *c* powodowały każdorazowo zejścia na grunt Komisji.

Niezależnie od uczestniczenia w Komisjach czysto budowlanych, przedstawiciel Wydziału Budownictwa był wzywany:

1) do przyjęcia udziału w Komisji Sanitarnej—46 razy,
2) do Sądu Pokoju — 48 razy (sprawy w Sądzie Pokoju w większości wypadków były spowodowane zażaleniami Magistratu o wykroczenia przeciw przepisom policyjno-budowlanym),
3) do Komisyj, organizowanych w Starostwie przez Wojewódzki Urząd Przemysłowy dla rozpatrywania spraw zatwierdzenia budynków fabrycznych,
4) do przewodniczenia w delegacji do szczegółowego zbadania i złożenia sprawozdania z przeprowadzonych robót w Elektrowni miejskiej przy instalacji nowego zespołu maszyn.

Wykonywane przez Wydział przy pomocy robotników dniówkowych sposobem gospodarczym roboty, były rejestrowane w dzienniku robót.

Wydział zatrudniał robotników:

w kwietniu	12
„ maju	22
„ czerwcu	64
„ lipcu	104
„ sierpniu	108
„ wrześniu	83
„ październiku	75
„ listopadzie	33

Na okres czasu od grudnia do kwietnia i od listopada do stycznia 1925 roku Wydział pozostawił 12 fachowców dla pilnych robót, opłacanych na dniówkę za wykonane roboty.

Wogóle w roku sprawozdawczym zarejestrowano przez Wydział 11093 dni roboczych, nie wliczając w tę ilość robót publicznych.

W roku 1924 Wydział Budownictwa opracował następujące projekty:

a) wprowadzenia opłat od kanalizacji, z obliczeniem i ułożeniem tabeli opłat na poszczególne posesje miejskie;

b) przepisów dotyczących budowy i utrzymania chodników miejskich;

c) przepisów, dotyczących ruchu kołowego w mieście — ekwipażów, wozów prywatnych, samochodów i dorożek.

Ponadto:

a) opracowano sprawozdania miesięczne kalkulacji taryfy za oświetlenie i popęd elektryczny;

b) przeprowadzono studja i obliczenia, dotyczące regulacji rzeki Mlecznej — około Rzeźni Miejskiej;

c) wykonano plan miasta Radomia z okolicami w skali 1:20.000 z wyszukaniem, zastosowaniem odpowiednich materjałów i ze wskazaniem:

1) projektowanych pól irygacyjnych kanalizacji,
2) lasu miejskiego na Pacynie,
3) gruntu pod stację wodociągową.

d) opracowano projekt budynku szkoły 7-io klasowej miejskiej dla przedstawienia do zatwierdzenia Ministerstwu Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, oraz zestawiono szczegółowy kosztorys robocizny i materjałów dla projektu budynku,

e) sporządzono kosztorys i opracowano warunki dla konkursów na przebrukowanie i zabrukowanie ulic:

1) ulicy Długiej,
2) ulicy Starokrakowskiej za cmentarzem,
3) części szosy Lubelskiej,
4) części szosy Kozienickiej,
5) placu Jagiellońskiego,
6) ulicy Ciasnej na Zamłyniu,
7) ulicy Nowej na Glinicach.

f) przygotowano rysunki i kosztorysy na przeróbkę byłej stajni przy ul. Mlecznej na mieszkania i na budowę nowej remizy,

g) przygotowano projekty na roboty budowlane przy istniejącej Rzeźni Miejskiej — domku dla służby, szopy dla bydła i t. p.

Roboty inwestycyjne, remont gmachów miejskich.

Wobec dotkliwego braku mieszkań i dość znacznej ilości ludzi bezdomnych Wydział Budownictwa — w myśl uchwał Magistratu i Rady Miejskiej — rozpoczął w roku sprawozdawczym roboty przy przebudowie budynku miejskiego b. stajni przy ul. Mlecznej na pomieszczenia mieszkalne, przyczem w 1/3 części budynku wykonano roboty murarskie dla 8 pomieszkań. Spóźniona jednak pora nie pozwoliła rozpoczętej roboty wykończyć całkowicie.

W Rzeźni Miejskiej dokonano kapitalnego remontu i przebudowy — mianowicie: pod całym budynkiem od strony rzeki wyreperowano fundamenty; w ścianach zamieniono zgniłe części słupów i całe ściany, powiększono oddział dla cieląt przez zmniejszenie rozbieralni, we wszystkich trzech oddziałach zrobiono około ścian murowane i cementowe burtnice, na których oparto nowe szalowanie lamperji, zabezpieczając ściany od wilgoci, pochodzącej z mycia; w oddziale dla cieląt zrobiono nową betonową podłogę. Pod ścianami budynku — od strony rzeki — wymurowano osadniki dla ścieków, które wskutek stałego spuszczania nawozu, musiały być przerobione na zwykłe gnojowniki. Teren około osadników wybrukowano i zbudowano przez rzekę Mleczną most na palach długości 15 mtr. w celu umożliwienia przejazdu na łąki.

Przed rzeźnią uregulowano i zabudowano plac około 150 $metr.^2$ dla kontroli bydła i przywożonego furmankami mięsa.

Na miejskim folwarku Koniówka: W budynku stajni nadmurowano cokół, aby zabezpieczyć przyciesie od gnicia. Zrobiono podłogę z cegły na kant z urządzeniem ścieków.

Dokonano kapitalnego remontu domu mieszkalnego: przemurowano fundamenty, wymurowano ganek, przeprowadzono nowe przyciesie i wyreperowano ściany; zdjęto cementową dachówkę i pokryto gontem; wewnątrz ułożono kilka nowych podłóg.

W czworaku nadmurowano fundament dla zabezpieczenia przyciesi od gnicia; ułożono nowe podłogi.

Na Żakowicach: dokonano kapitalnego remontu domu miejskiego, zajętego przez czyściciela. Zgniłe przyciesie i część ścian zamieniono nowemi.

W domu miejskim przy ul. Dzierzkowskiej Nr. 9/11, zajętym na szkoły powszechne, wykończonono budowę ustępów.

W Ochronie przy ul. Lubelskiej Nr. 89, zabrukowano podwórze, urządzono boisko. W samym budynku przestawiono piece.

W Przytułku dla Starców na Starem Mieście wyremontowano zewnętrzne tynki, posmołowano dach. Odmalowano sale, przestawiono kuchnię. Dokonano kapitalnego remontu budynków gospodarczych i ustępu, gdzie przemurowano część ścian. Zreperowano również studnię.

W szpitalu Epidemicznym na Starem Mieście wyreperowano tynk zewnętrzny. Wyreperowano i pomalowano dach. Wewnątrz postawiono 3 piece, w kuchni dano nową podłogę i wybielono niektóre ubikacje. Na budynkach gospodarczych wyremontowano dachy. Wyremontowano również walącą się studnię.

W halach na placu Jagiellońskim urządzono część nowych piwnic oraz pokryto częśc dachu papą.

Pozatem dokonano drobniejszego remontu w domu miejskim przy ulicy Spacerowej Nr. 26; w gmachu Magistratu; w domu miejskim przy ul. Wałowej; w Rynku wykończono ścianę ogrodzenia skweru, a kraty wyreperowano.

Dokończono również dorocznego remontu 23 szkół powszechnych.

Roboty brukarskie.

Oprócz zwykłego — dorocznego remontu bruków na wszystkich ulicach miasta — przebrukowano ulicę Skaryszewską od ulicy Foksalnej do przejazdu kolejowego.

Wybrukowano:

a) część szosy Skaryszewskiej na przestrzeni 12300 m. b. z wyrąbaniem szosy i podsypaniem piasku—razem 713.00 mtr.^{2}.

b) na ulicy Lubelskiej od ul. Nowogrodzkiej do Foksalnej 64.50 m. b. czyli 352.00 mtr.^{2}.

c) na szosie Kozienieckiej wyrąbano szosę i zabrukowano 80.00 m b. razem 480.00 mtr.^{2}.

Pozostałą część szosy Skaryszewskiej, do rogatki, na przestrzeni 350.00 m.b. wyszosowano całkowicie.

Wyszosowano również na Nowym Świecie przestrzeń od ulicy Dębowej poza bramę cmentarną—ogółem 440.00 m.b.

Roboty brukarskie, wykonane w 1924 r. przez przedsiębiorców.

a) Na ulicy Nowy Świat—od wrót cmentarza w stronę Żakowic wyjęto starą szosę i zabrukowano na przestrzeni 287,35 m. b. czyli 1162.62 mtr.^{2}.

b) część ulicy Długiej—od ul. Lubelskiej do ul. Piłsudskiego — została przebrukowaną z wyregulowaniem poziomów i urządzeniem betonowych krawężników, przy założeniu jezdni i poszerzeniu chodników. Ogółem zabrukowano jezdni 4910.00 mtr.^{2}.

c) **przy Rzeźni Miejskiej** zabrukowano miejsce dla po-

stoju zwierząt . . .	937.38 mtr.^{2}.
w ulicy Basenowej . .	836.20 „
w podwórzu . . .	78.24 „
szkarp kanału i rzeźni . .	502.02 „
za rzeźnią	491.19 „
Ogółem. . .	2845.03 mtr.^{2}.

d) zabrukowano ulicę Kościelną na Glinicach przestrzeń 850.00 $mtr.^2$.
e) „ w ul. Głównej na Zamłyniu 557.48 $mtr.^2$.
Dokonano również przeróbki schodów przed Sądem Okręgowym, co spowodowane było koniecznością obniżenia chodnika przed Sądem przy regulacji ul. Długiej. Wzamian starych stopni schodów z piaskowca urządzono betonowy taras i schody.

Roboty publiczne.

Prócz zwykłych sezonowych robót budowlanych, prowadzonych przez Wydział Budownictwa sposobem gospodarczym, zostały zorganizowane roboty dla kilkuset bezrobotnych, którzy stracili pracę wskutek kryzysu w przemyśle.

Roboty zaczęto organizować dnia 8 lipca i w parę tygodni ilość robotników, zajętych przy tych robotach, dosięgła liczby 300 ludzi dziennie.

Kierownictwo robót dla zatrudnienia bezrobotnych Magistrat poruczył inż. J. Gliszczyńskiemu.

Główny nacisk położony był na polepszenie sanitarnych i komunikacyjnych warunków miasta.

Roboty były prowadzone planowo i dały następujące wyniki:

a) oczyszczono i uregulowano z obłożeniem brzegów darniną tak zwany strumień północny, począwszy od ul. 1-go Maja do rzeki Mlecznej — na przestrzeni 1600 m. b.

b) wykopano i oczyszczono rowy wzdłuż szosy Starokrakowskiej (za cmentarzem katolickim) 2200 m. b.

c) wykopano zupełnie zawalonych rowów wzdłuż szosy Kozienieckiej około 800 m. b.

d) od ul. pl. Jagiellońskiego i wzdłuż szosy Warszawskiej oczyszczono rowów 300 m. b.

e) oczyszczono odkryty kanał, idący z gruntów Marjackie do rzeźni miejskiej, zarazem uregulowano jego wlot do rzeki Mlecznej okoł 650 m. b.

f) uregulowano rzekę Mleczną — od mostu w Starym Ogrodzie — aż poza rzeźnią miejską — wszystkiego około 500 mtr. z przesunięciem koryta dla utworzenia pomiędzy rzeką a budynkami rzeźni terenu na budowę osadników i dojazdu do nich — powierzchnią około 2000 m^2.

Rzeka otrzymała jednostajną szerokość i wydarniowane brzegi. Przy tej robocie przekopano i przerzucono ziemi jak też przewieziono na taczkach około 12.000 m^3.

Roboty zakończono w dn. 5 października — po zamknięciu kredytu państwowego dla pomocy bezrobotnym.

Delegacja Techniczna.

Delegacja Techniczna odbyła posiedzeń 13, na których rozpatrzono 89 przedstawionych projektów.

Z powyższej liczby zostało zatwierdzonych 59 projektów, mianowicie: projektów na zabudowania gospodarcze i wogóle niemieszkalne zatwierdzono 31; na budynki mieszkalne drewniane 17; mieszkalne murowane 11; w nich mieszkań o jednej ubikacji 10; o dwóch ubikacjach 17; trzech ubikacjach (licząc pokoje mieszkalne i kuchnię) 9, ponad 3 ubikacje 12 — razem mieszkań 41.

Oprócz tego delegacja rozpatrywała projekty regulacji folwarku Marjac kie, projekty przeprowadzenia nowych ulic, przepisy o urządzeniu i utrzymaniu chodników, przepisy o ruchu kołowym i wypowiedziała swoją opinję.

Skład osobowy członków Delegacji Technicznej i frekwencja członków na posiedzeniach Delegacji w roku 1924

Imię i nazwisko członka Delegacji	DATA i NUMER POSIEDZENIA													Ogółem
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
	24 I	21 II	3 IV	30 IV	2 VI	23 VI	24 VII	25 VIII	18 IX	2 X	23 X	20 XI	30 XII	
Prezydent miasta T. Całuń . .	1	1	—	1	1	—	—	1	1	1	1	—	1	9
Wiceprezydent I. Domański . .	1	1	1	1	—	1	1	1	—	—	—	1	1	9
Inżynier powiat. Alfons Pinno .	—	—	—	—	1	1	1	1	1	—	1	1	1	8
Architekt Kazimierz Prokulski .	—	—	—	—	1	1	1	1	1	1	1	1	1	9
Inżynier Leon Bekerman . . .	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	13
„ Kazimierz Ettinger .	—	1	—	—	—	1	—	—	1	1	—	—	—	4
Delegat Rady Miejsk. J. Majewski	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	2
„ „ „ J. Mazurkiewicz	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	2
Architekt miejski St. Brzozowski	1	1	—	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	12
Inżynier miejski J. Gliszczyński .	1	—	1	—	1	1	1	1	—	1	1	1	1	10
Lekarz miejski Dr. J. Pełczyński	—	—	1	1	1	1	1	—	—	1	1	—	—	7
Zast. lek. miejsk. Dr. W. Parniewski	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1
„ „ „ Dr. H. Lewin . .	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Geometra miejski St. Arvay . .	1	1	—	—	1	—	1	1	1	1	1	1	1	10
Technik miejski H. Nowakowski	1	1	1	1	1	1	—	1	1	1	1	—	1	11
	8	8	5	6	9	9	10	9	8	10	9	8	9	108

Sekcja Pomiarowa
przy Wydziale Budownictwa.

Sekcja Pomiarowa, na czele której stoi geometra miejski Stefan Arvay, dokonała w roku 1924 następujących prac:

	Dłuość trasy w mtr. bież.	Obszar powierzchni w mtr. kw.
Dokonano pomiarów:		
1. Lasu miejskiego na Pacynie		985259
2. Pól miejskich przy szosie kozienickiej . .		132681
3. Trasy ulicy Narutowicza przez grunta b. folwarku. Marjackie i sukcesorów Bekermanów .	900	
4. Trasy ulicy łączącej przejazd kolejowy na Marjackiem do ulicy Polnej na przedmieściu „Ustronie"	700	
5. Trasy ulicy od Koszarowej przez grunta t. zw. „Obozisko" na Kaptur	2400	
6. Cmentarza katolickiego i gruntów przyległych dla regulacji przedm. Borki i okolic sąsiadujących z cmentarzem		250000
7. Gruntów dzierżawionych przez Magistrat od Rządu pod eksploatację gliny dla cegielni miejskiej przy szosie kozienickiej. . .		58317
Dokonano zdjęcia:		
8. Ulicy Żabiej i Dolnej od węzła z ulicą Skaryszewską do ulicy Granicznej . . .	600	
9. Ulicy Wałowej	550	
10. „ Ciasnej na Zamłyniu	420	
11. „ Nowej „ „	380	
12. „ Basenowej od ulicy Wałowej do Rzeźni Miejskiej — koryta kanału północnego oraz rzeczki Mlecznej od mostu przy ul. Kieleckiej do ujścia potoku północnego . . .	1500	
13. Ulicy Długiej od ulicy Lubelskiej do ulicy Piłsudskiego	580	
14. Przedłużenia ulicy Trawnej do ulicy Młynarskiej bocznej	80	
15. Ulicy Kilińskiego i trasy ewentualnego połączenia jej z ulicą Warszawską . . .	420	
OGÓŁEM .	8530	1426257

VIII.
WYDZIAŁ OŚWIATOWY.

Działalność Wydziału Oświatowego w roku sprawozdawczym szła w kierunku: a) zakupu książek pamiątkowych dla dzieci kończących siedmiooddziałowe publiczne szkoły powszechne; b) zaopatrzenie szkolnictwa powszechnego pod względem gospodarczym; c) pomocy lekarskiej i dentystycznej dla dzieci ze szkół powszechnych; d) subsydjowania wycieczek szkolnych; e) utrzymywanie biblioteki miejskiej; f)prowadzenie wieczorowych kursów dokształcających i g) utrzymania Miejskiej Szkoły Rzemiosł.

Niżej przedstawione zestawienia liczbowe ilustrują zabiegi Wydziału w wymienionych kierunkach poczynione.

Dla dzieci, kończących 7-oddziałowe publ. szkoły powszechne, nabyto książki pamiątkowe wedle następującego zestawienia.

Nr. kolejny	NAZWA SZKOŁY	Ilość książek	KOSZT	
			Zł.	gr.
1	Szkoła im. Asnyka	26	196	30
2	„ „ Czartoryskiego	36	220	65
3	„ „ Długosza	26	181	25
4	„ „ Dąbrowskiego	22	158	80
5	„ „ Kochanowskiego	32	206	80
6	„ „ Kościuszki męs.	29	213	45
	Zestawienie	171	1177	25

Zakup inwentarza dla publicznych

Nr. kolejny	Nazwa przedmiotu	Ilość	Koszt zakupu Zł.	g.
1	Ławek	145	2759	44
2	Tablic	5	78	
3	Stołów małych	6	98	—
4	„ dużych	4	62	—
5	„ do robót . . .	1	20	—
6	Szaf	4	245	—
7	Etażerek	6	85	—
8	Krzeseł	63	404	—
9	Wieszadeł	6	72	—
10	Koszów do papieru . . .	41	164	—
11	Szyldów z nazwą szkół .	21	147	—
12	Portretów sławnych ludzi . .	6	10	80
13	Przyrządów gimnastycznych .	1	15	—
14	Prasa introligatorska . . .	1	8	50
15	Zszywaczek	1	5	50
16	Zegarów	2	90	—
17	Lamp wiszących . . .	1	7	22
18	Wycieraczek żelaznych . .	38	202	—
19	Spluwaczek	20	41	30

szkół powszechnych m. Radomia.

Nr. kolejny	Nazwa przedmiotu	Ilość	Koszta zakupu Zł.	g.
20	Dzwonków	2	4	20
21	Młotek	1	—	55
22	Kubłów	24	108	79
23	Miednic	10	32	65
24	Stołków pod miednice . .	2	10	—
25	Dzbanków	4	19	20
26	Garnuszków	14	12	20
27	Tacka pod karafkę . . .	1	2	—
28	Ręczników	15	31	50
29	Ścierek	51	113	22
30	Bak cynkowy z kranem do wody	1	30	—
31	Śmietniczek	15	22	50
32	Łopatek do popiołu . . .	21	21	—
33	Zmiotki	26	52	80
34	Szczotek do zamiatania . .	37	275	65
35	„ „ szorowania . .	52	105	80
36	Kłódek	1	10	50
37	Kałamarzy	120	12	—
	Razem .		**5379**	**32**

Działalność Ambulatorjum lekarskiego

Nr. kolejny	NAZWA SZKOŁY	Ilość dzieci w szkole	Choroby org. trawienia	Choroby dróg oddechowych	Choroby skóry i chirurgiczne	Choroba oczu	Choroba uszu
1	Imienia Asnyka	416	18	21	102	18	16
2	„ Brodzińskiego . .	101	5	9	8	2	3
3	„ Czartoryskiego .	217	16	9	125	3	2
4	„ Dąbrowskiego . .	328	12	10	35	2	3
5	„ Długosza . . .	294	4	5	35	7	3
6	„ Jachowicza . . .	249	3	4	87	3	1
7	„ Joselewicza . .	610	3	5	48	7	—
8	„ Kościuszki męsk. .	462	25	5	73	4	5
9	„ Kościuszki żeńsk.	442	34	16	185	7	4
10	„ Kochanowskiego .	400	9	7	101	14	7
11	„ Konopnickiej . .	476	7	5	96	10	6
12	„ Kraszewskiego .	89	—	—	45	5	2
13	„ Mickiewicza . .	358	18	13	249	19	17
14	„ Orzeszkowej . .	319	7	3	48	9	3
15	„ Poniatowskiego .	257	15	5	72	5	3
16	„ Promyka . . .	128	4	3	21	10	5
17	„ Prusa	210	5	4	35	5	2
18	„ Sienkiewicza . .	362	8	3	27	5	—
19	„ Słowackiego . .	358	3	2	16	3	1
20	„ Staszica . . .	455	19	6	9	7	3
21	„ Syrokomli . . .	233	5	1	8	5	2
22	„ Reja	110	6	4	25	15	4
	Zestawienie . . .	6874	226	140	1450	165	92

publicznych szkół powszechnych.

Skrofuły i gruźlica	Choroba nerwów	Tyfus plamisty	Tyfus brzuszny	Odra	Szkarlatyna	Influenza	Świnka	Małokrwistość	Choroba nerek	Reumatyzm	Koklusz	Czerwonka	Ogólna liczba dzieci chorych
8	14	—	—	—	—	4	2	16	1	3	4	—	227
1	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	33
—	9	—	—	—	—	2	1	12	—	6	2	—	187
1	3	—	—	—	—	—	—	5	—	—	—	—	71
4	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	59
2	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	101
3	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	74
5	3	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	121
6	27	—	1	1	—	1	—	—	—	1	—	—	283
7	25	—	1	2	—	1	—	—	—	—	2	—	176
4	22	—	1	1	—	1	—	12	—	—	—	—	165
1	5	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	59
10	15	—	—	—	—	1	—	15	—	—	—	—	357
5	—	—	—	—	—	—	—	6	—	—	—	—	81
2	19	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	1	124
3	14	—	—	—	—	—	—	5	—	—	—	—	65
4	—	—	—	—	—	—	—	6	—	—	—	—	61
3	7	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	54
5	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	32
4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	48
7	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	29
1	—	—	—	—	—	—	—	4	—	—	—	—	59
86	177	—	5	4	—	12	3	84	1	11	9	1	2466

Remont inwentarza szkolnego.

Nr. kolejny	NAZWA PRZEDMIOTU	Ilość	Koszta remontu	
			Złotych	gr.
1	Ławek	291	606	34
2	Stołów	7	20	—
3	Tablic	33	244	21
4	Wieszadeł	79	49	15
5	Krzeseł	10	10	14
6	Zegarów	6	42	49
7	Szyldów	1	5	—
8	Otomana	1	85	—
9	Oszklenie portretów		50	—
	Zestawienie . .	428	1112	33

Instalację elektryczną założono w następujących publicznych szkołach powszechnych.

	Koszt instalacji	
	Zł.	gr.
1. w szkole im. Konopnickiej .	245	—
2. „ „ „ Poniatowskiego .	141	56
3. „ „ „ Sienkiewicza .	272	—
4. „ „ „ Staszica . .	197	—
Razem .	855	56

Działalność ambulatorjum dentystycznego publ. szkół powsz.

Nazwa miesiąca	Zarejestrowano dzieci	Leczenie zębów	Wyrwanie zębów		Nałożono plomb				Czyszczenie i zdjęcie kamienia	Ogólna licz. leczonych zębów	Wydatki ambulatorjum dentyst.
			znieczul.	bez znieczul.	cement.	porcelan.	metalow.	próbnych			
Styczeń	126	61	18	—	19	5	6	—	17	126	
Luty	155	75	28	—	26	1	6	—	19	155	
Marzec	133	63	19	—	23	2	5	—	21	133	
Kwiecień	134	69	19	—	16	2	3	—	25	134	
Maj	160	72	15	—	22	3	5	—	43	160	**Założono gabinet dentystyczny**
Czerwiec	139	69	15	—	19	2	2	—	32	139	**w m-cu październiku 1924 roku.**
Październik	670	—	5	62	49	39	—	35	—	190	Urządzenie gabinetu 1573.55 gr.
Listopad	563	—	24	93	101	54	—	27	—	299	Materjały dentysty-
Grudzień	192	—	13	34	122	42	—	34	—	245	czne . . . . 355.62 „
Zestawienie	2272	409	156	189	397	150	27	96	157	1581	Razem 1929.17 gr.

Wykaz wycieczek

uczniów 7-ych oddziałów publ. szkół powszechnych, urządzonych na koszt Magistratu.

Nr. kolejny	NAZWA SZKOŁY	MIEJSCOWOŚĆ	Ilość uczni	Koszt wycieczki
	Szkoła im. Asnyka . . .	Kraków, Wieliczka .	26	304 zł.
	„ „ Czartoryskiego .	Puławy	30	288 „
	„ „ Długosza . . .	Kraków, Wieliczka .	24	216 „
	„ „ Dąbrowskiego .	Pomorze, Ś-to Krzyskie	20	208 „
	„ „ Kochanowskiego	Puławy	29	256 „
	„ „ Kościuszki męs. .	Kraków, Wieliczka .	21	280 „
	Kursy Dokształcające . .	Puławy	40	250 „
		Zestawienie .	190	1802 zł.

Działalność Bibljoteki Miejskiej.

Nazwa miesiąca	Ilość abonentów	Ilość przeczytanych książek
Styczeń	520	2.382
Luty	543	2.517
Marzec	563	2.502
Kwiecień	566	2.319
Maj	494	2.425
Czerwiec	418	1.733
Lipiec	139	423
Sierpień	62	194
Wrzesień	300	1.308
Październik	449	2.351
Listopad	558	2.623
Grudzień	596	2.650
Zestawienie .	**5.208**	**23.427**

Sprawozdanie kasowe.

Prenumerata czasopism			45 zł. 28 gr.
Zakupiono książek	980	na sumę	3.330 „ 85 „
Oprawiono „	945	„ „	493 „ 94 „
Odnowiono „	203	„ „	59 „ 84 „
			3.929 zł. 91 gr.

Wieczorowe Kursy Dokształcające.

Wykłady rozpoczęto 9 stycznia 1924 roku.

Zapisało się słuchaczy na	I kurs	26
	„ II „	24
	„ III „	24
	Razem	74

Otrzymało promocję:

na I kursie	11 słuchaczy,	pozostało na 2-gi rok	8-miu
„ II „	17 „	„ „ „ „	3-ch
„ III „	12 „	„ „ „ „	6-ciu
Razem	40		17

Zestawienie:	przestało uczęszczać	17	słuchaczy
	otrzymało promocję	28	„
	ukończyło III kurs	12	„
	pozostało na 2 rok	17	„
	Razem	74	

Na zakończenie podać należy, że we wszystkich publicznych szkołach powszechnych w Radomiu, których było w roku sprawozdawczym 22, uczęszczało w przeciągu roku szkolnego 1923/24—6874 dzieci, uczących się w 117 oddziałach (154 kompletach).

Miejska Szkoła Rzemiosł im. Kilińskiego.

W roku szkolnym 1923/24 szkoła posiadała 3 klasy zasadnicze i 1 równoległą z ogólną ilością uczniów na początku roku szkolnego—161. Z tej liczby 114 uczniów pracowało w warsztacie ślusarsko mechanicznym, 47—w warsztacie stolarskim.

Wg. klas uczniowie dzielili się jak następuje:

w kl. I-a i I-b — 80 uczniów
„ „ II — 50 „
„ „ III — 31 „

Promowano w końcu roku szkolnego:

w kl. I-a i I-b — 43 uczniów
„ „ II — 27 „

Ukończyło szkołę 26 wychowańców.

Rok szkolny 1924/1925 rozpoczęto ze 162 uczniami w 3-ch klasach zasadniczych i 1 równoległej. Z tej liczby 126 uczniów pracowało w warsztacie ślusarsko-mechanicznym, 36 — w warsztacie stolarskim.

Personel stale zatrudniony w szkole składał się z dyrektora szkoły inż. M. Korolca, sekretarki, magazyniera, 5-ciu instruktorów warsztatowych i pomocników, woźnego, palacza i dozorcy—razem osób 11, prócz tego w warsztatach szkolnych pracowało stale 4—5 rzemieślników, płatnych z zarobków warsztatowych, używanych jako pomoc przy nadzorze robót.

Personel nauczycielski składał się z 12 sił nauczycielskich, w tem 9 nauczycieli przychodzących, rekrutujących się z pośród nauczycieli miejscowych szkół średnich i powszechnych, oraz fachowców—i 3-ch członków stałego personelu szkoły (dyrektor i 2-ch instruktorów warsztatowych).

Funkcje lekarza szkolnego spełniał lekarz miejski.

Organem opiekuńczym i kontrolującym szkoły była Rada Nadzorcza, złożona z przedstawicieli Ministerstwa W. R. i O. P., Ministerstwa P. i H., Magistratu m. Radomia, Sejmiku Radomskiego, oraz przedstawicieli miejscowych organizacji przemysłowych, rzemieślniczych i nauczycielskich.

Szkoła pracowała wg. programu zasadniczego i dyrektyw Departamentu Szkolnictwa Zawodowego Ministerstwa W. R. i O. P. Na program ten składają się wykłady teoretyczne z zakresu przedmiotów ogólnych (religja, jęz. polski, arytmetyka, geometrja, fizyka, rysunki ręczne, nauka obywatelska, higjena i ratownictwo, gimnastyka) i przedmiotów specjalnych (kreślenie techniczne, technologja ogólna metali i drzewa, mechanika, maszynoznawstwo, rachunkowość i kalkulacja warsztatowa) w ogólnej ilości 16—20 godzin tygodniowo, oraz praca w warsztatach w ilości 24—30 godzin tygodniowo.

Warsztaty produkowały na magazyn i na zamówienia przedmioty użytkowe jak: meble i urządzenia z drzewa, pomoce szkolne, przyrządy i urządzenia warsztatowe, mechanizmy, odlewy i t. p. Ogólna suma produkcji warsztatów dosięgła sumy okrągło 26.000 zł. Warsztaty opłaciły tą produkcją wszelkie swoje wydatki (materjały, energję, robocizny płatne, koszta ogólne), a otrzymany zysk użyły na powiększenie swego kapitału obrotowego, co uwidacznia poniżej przytoczone sprawozdanie rachunkowe. Do stałych odbiorców swoich wyrobów szkoła zalicza firmy: Ł. J. Borkowski, Tow. Tehate w Warszawie, Jan Hilkner w Warszawie, Państwowa Wytwórnia Broni w Radomiu, Szkoły miejscowe i okoliczne i inne.

Sprawozdanie rachunkowe Szkoły za rok 1924.

Wydatki		Dochody	
Uposażenie personelu nauczycielskiego	31.056 90	Zapomoga Magistratu m. Radomia	47 897.98
Uposażenie personelu administracyjnego . . .	17.112.85	Wpisy	7.125.00
Opał	1.766.69	Zapom. Min. W.R. i O.P.	5.127.78
Oświetlenie.	583.87	Zapomoga Sejmiku Radomskiego	3.000.00
Kancelarja	1.065.26	Zapomoga Sejmiku Iłżeckiego	100 00
Remont budynków . . .	1.461.97	Zapomoga Sejmiku Koneckiego	750.00
Wycieczki i zwiedz . . .	42.70	Wpływy różne.	764.80
Pomoce naukowe. . . .	652.61		
Bibljoteka	168.62		
Zakup inwentarza. . . .	2.265.58		
Remont inwentarza . . .	147.24		
Asenizacja	92.44		
Różne wydatki	302.44		
Założenie telefonu . . .	315.00		
Pożyczka warsztatom . .	400.00		
Dłużnicy.	86.72		
Kasa na 1/I-1925 r. . .	7.244.67		
	64.765.56		64.765.56

Spraw. rachunkowe warsztatów za rok 1924.

Rachunek zysków i strat.

W-n.		Ma.	
Do R-ku Kosztów Ogóln.	1.233.41	U R-ku Magaz. Mat. . .	6.45
„ „ Różnic Kursu .	31.73	„ „ Warszt. Mechanicznych	1.937.86
„ „ Bilansu Zamkn.	6.772.74	U R-ku Warsztatu Stolarskiego.	5.097.67
		U R-ku Warszt. Odlewni.	630.57
		„ „ „ Kuźni. .	363.60
		„ „ Kaucji . . .	1.73
	8.037.88		8.037.88

Bilans zamknięcia.

W-n.		Ma.		
Kasa	115.87	Kap. Obrot. na 1/I.24 r.	2.305.82	
Magazyn Mat .	5.802.53	Dołącz. zysk za 1924 r. .	6.772.74	9.078.56
Warszt. Mech.	2.479.50	Wierzyciele.		813.40
„ Stol..	1.791.50	Kaucje		1.680.00
Dłużnicy . . .	1.382.56			
	11.571.96			11.571.96

Specyfikacja wydatków warsztatowych.

Robocizna płatna	6.839.69
Wpłaty do Kasy Chorych . .	292.39
Tantjemy instruktorów . . .	1.241.88
Energja elektryczna. . . .	1.247.65
Materjały wyrobowe . . .	8.009.89
Koszty ogólne	1.233.41
	18.864.91

IX.
WYDZIAŁ ZDROWIA PUBLICZNEGO
I OPIEKI SPOŁECZNEJ.

A). DZIAŁ ZDROWIA PUBLICZNEGO.

1. Hygjena publiczna.

1. Stan sanitarny miejsc zaludnionych.

a) Nadzór nad utrzymaniem w czystości ulic, placów, podwórzy i domów sprawia Komisja Sanitarna Miejska, w skład której wchodzą lekarz sanitarny miejski, przedstawiciel wydziału Budownictwa Magistratu oraz przedstawiciele starostwa i policji; prócz wyżej wymienionych, w odpowiednich razach powoływani są do czynności Komisji Sanitarnej weterynarz miejski oraz kierownik Laboratorjum Chemicznego Miejskiego. Komisja Sanitarna dokonywa systematycznych obchodów miasta dwa lub trzy razy tygodniowo, a rezultaty rewizji spisywane są w formie protokułów w trzech egzemplarzach (dla wręczenia interesowanej osobie, dla przesłania policji celem dopilnowania wykonania zarządzeń Komisji Sanitarnej i trzeci egzemplarz zostaje w aktach Komisji). Prócz powyższego lekarz sanitarny z sanitatjuszami i przedstawicielem policji dokonywali doraźnych rewizyj w inne dnie, zwłaszcza w targowe. Ogółem dokonano oględzin ulic 42, placów 15, domów i podwórzy 259.

Za niewykonanie zarządzeń sanitarnych wytoczono 36 spraw.

W roku sprawozdawczym dało się wyraźnie zauważyć polepszenie stanu sanitarnego miasta, gdyż na skutek sporządzanych protokułów wdrożone przed Sądem sprawy pociągały za sobą więcej dotkliwe kary na winnych.

b) Zaopatrzenie ludności w wodę do picia pozostaje w tym samym stanie, jak w roku 1923. Właściciele domów w nielicznych tylko przypadkach ponaprawiali zrujnowane studnie, lecz nie mniejsza ilość studni uległa zepsuciu, a ponieważ dochody z czynszu dzierżawnego od lokatorów nie przenoszą 30% dochodów przedwojennych, więc reperacje urządzeń codziennych oraz wodociągowo-kanalizacyjnych dla wielu właścicieli są prawie niemożliwe do wykonania. Stąd woda w wielu studniach ulega stałemu zanieczyszczeniu, jakie wykrywa analiza chemiczna prób. Wogóle analiz wody dokonano 14, z tych 7 prób zawierały amoniak i azotyny, inne—nieszkodliwe zanieczyszczenia. We wszystkich wypadkach dawano zarządzenia mechanicznego oczyszczenia studni, względnie naprawy zepsutej cembrzyny a gdy to nie usuwało złego składu wody zarządzano zaopatrywanie studzien w napisy ostrzegawcze o niezdatności danej wody do użytku wewnętrznego.

2. Sposób usuwania nieczystości i odpadków w roku sprawozdawczym nie uległ zmianie ani poprawie. Wywóz nieczystości wozami z drewnianami skrzyniami z takiemiż nieszczelnemi przykrywami przyczynia się do zatrucia powietrza, zarówno jak usuwanie śmieci i odpadków kuchennych, które zbierane są powoli w skrzyniach podwórzowych i, dzięki zbyt długiemu oczekiwaniu na wywiezienie, podlegają gniciu. Tylko w znacznej mniejszości domów są urządzenia wodociągowo-kanalizacyjne, dzięki którym usuwanie nieczystości klozetowych nie wywołuje wyżej wspomnianych szkodliwości.

3. Ruch budowlany, stojący w tak ścisłym związku z przeludnieniem isniejących mieszkań, w roku sprawozdawczym zaznaczył się bardzo słabo. Od roku 1924 lekarz miejski stale uczestniczy w posiedzeniach Delegacji Technicznej do oceny planów budowli projektowanych. Takich posiedzeń w roku sprawozdawczym było 13.

4. Sprawa mieszkaniowa.

a) W związku z głodem mieszkaniowym zachodziła często potrzeba wkraczania Komisji Sanitarnej do prywatnych mieszkań, gdyż przeludnienie ich (t. zw. sublokatorowie) wywoływało znaczne sanitarne nieporządki, tak w samych lokalach, jak i w sieniach lub korytarzach. Takich rewizyj dokonano 22, przyczem zarządzano usunięcie braków, a w 2 przypadkach oddano winnych pod Sąd.

b) W hotelach, pokojach umeblowanych i domach noclegowych dokonano rewizyj sanitarnych 13; znaczniejszych usterek nie zanotowano. Dane nakazy dotyczyły odnowienia ścian lub zakupienia bielizny pościelowej wobec zniszczenia starej.

II. Nadzór sanitarny nad wyrobem i obiegiem artykułów spożywczych i przedmiotów użytku.

1. Wytwórnie artykułów spożywczych.

a) Dużych obór, ani wytwórni produktów mlecznych (serowarnie, wyrób kumysu i kefiru) w Radomiu niema.

Dowożone do miasta mleko, masło, sery, śmietana, sprzedawane po sklepach, podlegały stałej kontroli sanitarnej drogą nagłych rewizyj, dokonywanych w sklepach przy obchodach sanitarnych miasta. W 8-miu wypadkach dokonano oględzin krowiarni wskutek skarg na zbyt bliskie sąsiedztwo krowiarni od lokali mieszkalnych i stąd na zatruwanie powietrza w lokalach: były to zwykłe komórki, w których dozorcy domowi lub lokatorowie trzymają po jednej krowie, a mleko sami spożywają.

b) Dozór nad rzezią (ubój, trychinoskopja i wogóle badanie mięsa) należy do weterynarza miejskiego. Komisja Sanitarna miała stały nadzór nad miejscami sprzedaży i przerobu mięsa, przyczem dokonała rewizyj: hal z jatkami miejskiemi 1 raz, jatek prywatnych 57 razy, stolików stałych ze sprzedażą mięsa 36 razy, rytualnej rzeźni ptactwa 3 razy (2 rzeźnie zamknięto), oczyszczalni kiszek (flaków) 1 raz, warsztatów i sklepów masarskich 96 razy. Mięsa zepsutego lub przetworów zepsutych ani razu nie znaleziono.

c) Piekarnie, cukiernie, sklepy z pieczywem. Rewizyj piekarń i sklepów specjalnych z pieczywem dokonano 59, cukierni 3, t. zw. ciastkarni i sklepów z ciastkami 4. Ważnych usterek nie znaleziono. Niedopieczony chleb zwykle konfiskowano na rzecz zakładów opieki społecznej. Próby mąki i wody, używanej przez piekarnie, po zbadaniu chemicznem, okazały się zdatnemi do wypieku.

d) Inne artykuły spożywcze. Dokonano rewizji dwóch fabryk cukierków, jednej fabryki przetworów owocowych (marmelady), 22 razy fabryk wody gazowej i limonady, 45 razy miejsc sprzedaży tychże napojów i owoców, 4 fabryk octu, 2 rozlewni wódek.

2. Sklepy z artykułami żywności i przedmiotami użytku.

Dokonano rewizyj 63. Prawie wszystkie sklepy są tak przepełnione towarem rozmaitym, że bardzo trudno przeprowadzić w nich jakiekolwiek ulepszenia sanitarne bez znacznego uszczerbku dla właścicieli. Główna uwaga przeto dotyczyła czystości miar i wag, służących dla artykułów żywności, oraz aby je wydawano w czystym, a nie drukowanym lub zapisanym papierze.

3. Jadłodajnie, restauracje, piwiarnie, tanie kuchnie, herbaciarnie, kawiarnie.

Rewizyj w restauracjach i jadłodajniach dokonano 12 razy, w herbaciarniach 24 razy.

4. Sprzedaż uliczna artykułów żywności.

Mleko, sprzedawane na ulicach przez włościanki, stale, po kilka razy w tygodniu, było kontrolowane przez sanitarjuszów miejskich. Podejrzane próby były odręcznie przez nich badane za pomocą laktodansymetru 396 razy, część tych prób skierowano do badania chemicznego, przyczem na 16 prób zbadanych w 14 znaleziono zafałszowanie przez dolewanie wody; winnych oddano pod Sąd. Przy sprzedaży na placu targowym pod odkrytem niebem chleba i jarzyn ważniejszych uchybień nie obserwowano

III. Hygjena zawodowa.

1) Dokonano rewizyj garbarni i składów skór 32, mydlarni 1, zakładów fryzjerskich 29. Największym brakiem garbarni jest brak na miejscu urządzeń kąpielowych dla pracowników, a choćby zwykłych umywalni, oraz rozbieralni, przez co robotnik pracuje w tem samem ubraniu, w którem przyszedł z domu i, powracając do domu, zanosi tam całą masę brudu i nieprzyjemnej woni, jaką przepoiło się przy pracy jego niemyte ciało, ubranie i bielizna Golarnie i fryzjernie są utrzymywane we względnym porządku.

Wypadków szkodliwych wpływów pracy w zakładach fabrycznych i przemysłowych w roku sprawozdawczym nie stwierdzono.

IV. Sprawy medycyny sądowej.

Oględzin sądowo-lekarskich żywych ludzi dokonano 66, oględzin policyjno-lekarskich żywych ludzi dokonsno 63, oględzin i sekcyj zwłok dorosłych i noworodków dokonano 9. Orzeczeń na rozprawach Sądu Okręgowego i Pokoju dano 71. Świadectw obdukcyjnych na żądanie osób prywatnych w sprawach sądowych wydano 12.

V. Walka z chorobani zakaźnemi.

a) Odkażono mieszkań 61; kamera dezynfekcyjna parowa odkaziła 1107 sztuk bielizny i ubrania; odwszono i wykąpano w odwszarni miejskiej 161 osób; specjalną karetką przewieziono do szpitala epidemicznego 73 osoby.

b) Szczepień ochronnych przeciwko ospie w sezonie wiosennnym dokonano ogółem 2987.

c) Walka z chorobami wenerycznemi nie należy do kompetencji Magistratu, który ponosi tylko połowę kosztów utrzymania przychodni dla chorych wenerycznych.

d) W Radomiu dotąd niema żadnej organizacji do planowej walki z gruźlicą. O Kolonji letniej dla gruźliczych dzieci w lesie miejskim na Pacynie poniżej będzie słów kilka.

e) Z chorób nagminnych w roku 1924 zarejestrowali lekarze radomscy:

płonicy przypadków	48
duru brzusznego	56
„ plamistego	17
odry	5
świnki	3
czerwonki	9
błonicy	6
róży	3
ospy wietrznej	1

Dane te zdawałyby się wskazywać na względnie niewielkie szerzenie się chorób zakaźnych w roku sprawozdawczym. Niestety, nie jest ono dokładnym obrazem rzeczywistości, gdyż 1 część chorych zakaźnych leczyła się u felczerów, którzy nie rejestrowali tych chorych, 2) nie wszyscy lekarze, ordynujący w Radomiu, spełniają obowiązek rejestrowania chorych, a już co do odry, świnki i czerwonki — to lekki przebieg tych cierpień, jaki dał się spostrzegać w roku 1924, był zapewne przyczyną zlekceważenia obowiązku donoszenia o tych cierpieniach. Niewielka względnie liczba zachorowań na płonicę, która zwykle szerzy się gwałtownie, do pewnego stopnia jest skutkiem stosowania przepisu, niedopuszczającego do szkoły na oznaczone terminy izolacyjne dzieci, które stykały się z chorymi, bądź same były chore, a stało się to dzięki wprowadzeniu w kartach rejestracyjnych chorób zakaźnych rubryki, dotyczącej wiadomości o uczęszczaniu do szkół rejestrowanego zakaźnego chorego lub jego współmieszkańców. Wydział Zdrowia Magistratu w odpowiednich wypadkach zawiadamia o wypadku choroby dany zakład naukowy, który przez swego lekarza szkolnego daje odpowiednie zarządzenie co do izolacji.

Panowanie duru brzusznego (56 przypadków) stanowi dla Radomia objaw zwykły, gdyż miasto nasze — dzięki naogół złej wodzie studziennej — oddawna ma opinję, że dur brzuszny jest tu chorobą endemiczną. Stosunki, pod tym względem, poprawią się zapewne dopiero po zaprowadzeniu wodociągów i kanalizacji, obejmującej całe miasto.

Wreszcie co do duru wysypkowego, to wszystkie wypadki dotyczą osób, które powróciły z Rosji bądź też przyjechały z kresów; trzy z nich dotyczyły miescowych mieszkańców, którzy zarazili się od przyjezdnych chorych. Wszyscy chorzy byli izolowani w szpitalu epidemicznym. Koszta rzeczowe walki z chorobami epidemicznemi w r. 1924 stanowiły 9950 zł. 75 gr.

VI. Opieka nad niemowlętami.

Opiekę w Radomiu sprawia tylko żłobek na 10 łóżeczek, utrzymywany przy ochronie miejskiej dla bezdomnych dziewcząt kosztem Wydziału Opieki Społecznej Magistratu tutejszego. 1/I-1924 r. było w żłobku 6 dzieci; w ciągu roku 1924 przybyło 9, zmarło 11, na 31/XII-24 r. pozostawało 4. Przyczyną śmierci 11 dzieci (5 chł., 6 dziew.) były: gruźlica (5 wypadków), nieżyt drobnych oskrzeli (3 wyp.), zapalenie płuc (1 wyp.) i ostry nieżyt żołądkowo-kiszkowy (2 wyp.)

VII. Opieka nad choremi dziećmi.

Z Kolonji letniej dla gruźliczych dzieci na Pacynie pod Radomiem korzystało na koszt miasta 30 dzieci, które przebyły razem w sierpniu dni 840. Dzienny koszt utrzymania jednego dziecka wynosił 1 zł. 91 gr., zaś ogólny koszt wyniósł 2077 zł.

W czerwcu i lipcu Kolonję na Pacynie eksploatowała Kasa Chorych. Korzystało z niej 59 dzieci, które przebyły w czerwcu i lipcu 1800 dni. Dzienny koszt utrzymania 1 dziecka wynosił 1 zł. 91 gr., zaś ogólny koszt wyniósł zł. 2981 gr. 15.

VIII. Opieka nad psychicznie chorymi.

Wyraża się w utrzymaniu przez miasto przytułku dla nieuleczalnych spokojnych umysłowo-chorych na 15 łóżek. Na 1/I.1924 r. było 6 chorych, w ciągu roku przybyło 2 i ubyło 3 chorych (w tej liczbie 2-ch zmarło, 1 chory wzięty był przez rodzinę do domu), na dzień 1 stycznia 1925 r. pozostało 5 chorych.

Wszyscy chorzy przebyli w zakładzie 2190 dni. Utrzymanie jednego chorego kosztowało dziennie 1 zł. 50 gr., całkowity koszt utrzymania Przytułku wyniósł za rok sprawozdawczy 3.273 zł. 33 gr. Przestępstw spełnionych przez chorych nie było.

B. DZIAŁ OPIEKI SPOŁECZNEJ.

Dział Opieki Społecznej przy Magistracie m. Radomia, cele swój i zakres działalności swej, opiera na zasadach zawartych w ustawie z dn. 16 sierpnia 1923 r. o Opiece Społecznej i w roku sprawozdawczym opiekę swą okazywał we wszystkich wypadkach objętych przepisami powyżej cytowanej ustawy, wynikiem czego są następujące dane liczbowe:

I. Działalność instytucyj opiekuńczych własnych.

1) **W Przytułku dla niemowląt „Żłobku"**, utrzymywanym wyłącznie przez Magistrat miasta, na 1 stycznia 1924 r. było 6 dzieci w wieku do 1 roku; w ciągu roku przybyło 9 dzieci, zmarło 11, pozostało na rok następny 4.

Przyczyną śmierci we wskazanych 11 wypadkach (5 chłopców, 6 dziewcząt) była w 5 wypadkach gruźlica, w 3 wypadkach nieżyt drobnych oskrzeli, w 1 wypadku zapalenie płuc i w 2 wypadkach ostry nieżyt żołądkowy-kiszkowy.

Wychowańcy przebyli w zakładzie dni instytutowych 2150. Wyżywienie jednego dziecka kosztowało dziennie 40 groszy. Całkowity koszt utrzymania jednego wychowanka wynosi 93 gr. Ogólny koszt utrzymania Przytułku w roku 1924 wynosił 2036 zł. 70 gr.

2) **W** utrzymywanej przez Magistrat miasta **Ochronie dla dziewcząt przy ul. Lubelskiej Nr. 89** na 1 stycznia 1924 r. było bezdomnych dziewcząt 48. W ciągu roku przybyło 15, ubyło zaś 9 z powodu zabrania przez rodziców; na dzień 1 stycznia 1925 r. pozostało 54 wychowanek.

Wychowanki przebyły w Ochronie 19.710 dni instytutowych. Wyżywienie jednej wychowanki kosztowało dziennie 40 gr Całkowite utrzymanie wynosiło dziennie 92 gr. Ogólny roczny koszt utrzymania ochrony wyniósł 18.198 zł. 35. groszy.

Obydwa wyżej omawiane zakłady połączone są w jeden zakład przy ul. Lubelskiej Nr. 89, jako jako Schronisko dla bezdomnych dziewcząt i żłobek dla niemowląt i obsługiwane są przez wspólny personel administracyjny (1 kierowniczka, 2 pielęgniarki i 6 służby).

3. **W Schronisku dla Starców i Kalek (Stare Miasto 10)** na dzień 1 stycznia 1924 r. było 43 osób (10 mężczyzn i 33 kobiety). W ciągu roku przybyło 10 (3 mężczyzn i 7 kobiet), ubyło zaś 10 (2 mężczyzn i 8 kobiet). Pozostało w Schronisku na rok 1925 — 43 osoby (11 mężczyzn i 32 kobiety).

Powodem ubytku było: śmierć 8 kobiet (4 gruźlica, 1 na raka i 3 — uwiąd starczy); opuściło Schronisko 2 mężczyzn.

Pensjonarze przebyli w zakładzie 1752 dni instytutowych. Wyżywienie jednego pensjonarza wynosiło 88 gr. dziennie. Ogólny koszt utrzymania schroniska wynosił 15479 zł. 28 gr.

Personel administracyjny i służbowy Schroniska stanowi 5 osób.

4) **W Przytułku dla umysłowo-chorych** w roku sprawozdawczym przebywało 6 chorych. W ciągu roku przybyło 2 i ubyło 3 osoby. Pozostało na rok następny 5.

Powodem ubytku była śmierć 2 kobiet oraz wyjazd 1 mężczyzny.
Chorzy przebyli w Zakładzie dni instytutowych 2190.
Wyżywienie jednego chorego kosztowało . . . 78 gr.
Całkowite utrzymanie jednego chorego . . . 1 zł. 50 gr.
Ogólny koszt utrzymania Przytułku wynosił . . 3.273 zł. 33 gr.

Wszystkie wyżej wymienione zakłady utrzymywane są wyłącznie przez Magistrat miasta, zaopatrzone w odpowiednią ilość bielizny, odzieży i obuwia. Lokale utrzymywane są w czystości, dostatecznie oświetlone i zaopatrzone w węgiel.

Nadzór higieniczno-sanitarny i opieka lekarska stale spoczywa w rękach Lekarza Miejskiego i Lekarza Sanitarnego. Osoby, którym z braku miejsc odmówiono przyjęcia do Schroniska Starców, oraz inni biedni mieszkańcy miasta w ogólnej liczbie 120 osób, otrzymują stałe miesięczne zapomogi, które w roku sprawozdawczym wyniosły w gotówce sumą . . . 4.460 zł. 57 gr.
prócz tego wydano bonów na bezpłatne obiady na sumę . 336 „ 80 „

4.796 zł. 80 gr.

5. **Z Kolonji letnich na Pacynie pod Radomiem,** w roku sprawozdawczym korzystało na koszt miasta 30 dzieci. Dzieci przebyły na kolonji letniej dni kolonijnych 840. Koszt dzienny utrzymania jednego dziecka wynosił 1 zł. 91 gr. Ogólny koszt utrzymania dzieci na kolonji wyniósł 2077 zł.

II. Zapomogi jednorazowe.

Jednorazowych zapomóg w gotówce w wysokości od 1 do 40 zł. biednym mieszkańcom miasta Radomia oraz osobom pochodzącym z innych gmin i przypadkowo znajdującym się w Radomiu, lub przejeżdżającym przez Radom — Magistrat wypłacił w roku sprawozdawczym ogółem 2737 zł. 46 gr. Korzystało z tego rodzaju zapomóg 266 osób.

III. Leczenie niezamożnych obywateli miasta.

Na kurację niezamożnyah obywateli miasta w szpitalach Magistrat w roku sprawozdawczym wydatkował. . . . . . . 11022 zł. 92 gr.

Tytułem opłaty innym gminom za opiekę okazaną niezamożnym mieszkańcom m. Radomia wydatkowano. . 3133 „ 48 „

Na potrzeby biednych mieszkańców miasta wydatkowano . . . . 423 „ 49 „

IV. Subsydja innym zakładom dobroczynnym.

W roku sprawozdawczym Magistrat udzielił subwencyj w ogólnej sumie 24213 zł. 91 gr. następującym instytucjom obcym, działającym na terenie miasta Radomia:

1. Domowi Sierot Tow. Dobroczynności (Stare Miasto Nr. 7) . . . . 9388 zł. 08 gr.
2. Domowi Sierot Żydow. Komitetu Ratunkowego. 3477 „ — „
3. Żydowskiemu Komitetowi Ratunkowemu na kolonje letnie. . . . . 500 „ — „
4. Ochronie III przychodniej (Skaryszewska 7) . 1290 „ — „
5. Ochronie Żydowskiej Nr. 1 (Ezra). . . 1420 „ — „
6. Przytułkowi im. Bekermanów . . . 360 „ — „

7. Towarzystwu „Ezra“	1550 zł.	52 gr.
8. Schronisku dziewcząt (Warszawska 14) . .	135 „	47 „
9. Przytułkowi Starców (Świeża Nr. 1) . .	1840 „	— „
10. Domowi Sierot pod wezw. Św. Rodziny. .	1384 „	84 „
11. Ochronie IV (Świeża Nr. 1). . . .	1600 „	— „
12. Zakładowi M.B.M. przy ul. Kozienieckiej .	266 „	— „
13. Tow. Gniazd Sierocych w Warszawie (składka na wieczyste miejsce)	1002 „	— „

Pozatem z budżetu nadzwyczajnego wyasygnowano:

a) Na udział w budowie Kolonji Leczniczej Dziecięcej im. prof. Dr. J. Brudzińskiego przy zdroju w Busku.	2120 „	15 „
b) Na akcję 857 bezrobotnych (z rodzinami 3500 osób)	13735 „	11 „

Ogólna działalność Wydziału Opieki Społecznej w roku sprawozdawczym 1924 pochłonęła:

z budżetu zwyczajnego	89392 zł.	72 gr.
z „ nadzwyczajnego	15865 „	26 „

SPIS

pracowników Magistratu m. Radomia

w roku 1924.

Nr. bież.	Imię i nazwisko pracownika	Zajmowane stanowisko
	Kancelarja Rady Miejskiej.	
1	Stanisław Mach	sekr. kanc
	Wydział Prezydjalny.	
2	Lucjan Kędzierski . . .	sekr. Mag.
3	Jan Kurowski	p. o. refer.
4	Wacław Nynkowski . .	głów. dzien.
5	Juljan Gołosz	ekspedytor
6	Michalina Chudzińska .	maszynistka
7	Leokadja Pacwianka . .	"
8	Genowefa Wojtysiakówna	kancelistka
9	Zofja Górnicka	litografistka
10	Wincenty Furmański . .	litograf
	Wydział Administracyjny.	
11	Edmund Laskowski . .	nacz. wydz.
12	Edward Kozarski . . .	kancelista
13	Jadwiga Woźniakówna .	dziennikarka
14	Jan Klimer	p. o. refer.
15	Jan Wycisłowski . . .	kancelista
16	Jadwiga Sławińska . .	"
17	Paweł Miechowski . . .	p. o. refer.
18	Stanisława Sitarzowa . .	st. kancel.
19	Zofja Krzepiszówna . .	kancelistka
20	Wanda Walczakowa . .	"
21	Stefan Cichy	kancelista
	Wydział Skarbowy.	
22	Eugenjusz Rodziewicz .	nacz. wydz.
23	Anna Batorówna . . .	dziennikarka
24	Gracjan Chagowski . .	referent
25	Marja Nynkowska . . .	rachmistrz
26	Anna Ptaszyńska . . .	kancelistka
27	Ludwika Mastelska . .	"
28	Antoni Bartkowski. . .	kasjer
29	Ludwik Sielicki	st. kancel.
30	Janina Piotrkowska . .	kancelistka
31	Józef Wiewiórski . . .	p. o. refer.
32	Józef Piotrkowski . . .	kontr. podat.
33	Wacław Pokrzewiński .	st. kancel.
34	Aurelja Michałowska . .	kancelistka
35	Wacław Hetman . . .	kancelista
36	Stefan Pietrzykowski . .	egzekutor
37	Jan Rybacki	sekwestrator
38	Antoni Księżopolski . .	"
39	Szczepan Jakubiak . . .	"
40	Edward Labes	"
	Wydział Gospodarczy.	
41	Stefan Gajewski . . .	p. o. refer.
42	Edward Zajączkowski . .	magazynier
43	Jan Fomicki	kontr. targ.
44	Janina Pietrasiówna . .	kancelistka
	Wydział Budownictwa.	
45	Stanisław Brzozowski . .	archit. miej.
46	Józef Gliszczyński . . .	inż. inspekt.
47	Henryk Nowakowski . .	technik
48	Stefan Arvay	geometra
49	Zofja Betcherowa . . .	kancelistka
	Plantacje.	
50	Marjan Młynarczyk . .	ogrodn. miej.
	Wydział Oświatowy.	
51	Janina Marzewska . . .	kancelistka
52	Dr. Antoni Basiński . .	lekarz szkol.
53	Mieczysław Szymkiewicz.	II " "
54	Janina Budziszewska . .	dentystka
55	Florentyna Jakubczakowa	bibliotekarka
56	Marja Grabowska . . .	pom. bibliot.
	Wydział Zdrowia i Op. Społ.	
57	Dr. Józef Pełczyński . .	lekarz miej.
58	Dr. Włodzim. Parniewski	" sanit.
59	Karol Kubicki	" weter.
60	Janina Sado	pom. refer.
61	Filip Zieliński	felczer
	Personel Rzeźni Miejskiej.	
62	Stanisław Pokrzewiński .	nadzorca
63	Dominik Szewczyk . .	felczer wet.
64	Antonina Zacharska . .	trychinoskop.

SPIS RZECZY.